

MAGYARORSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: Egy óra kor 1.—		Vidékre: Egy óra kor. 1.20	
Negyedévre — — — 3.—	Félévre — — — 6.—	Negyedévre — — — 3.60	Félévre — — — 7.—
Egész évre — — — 12.—	Egész évre — — — 14.—		
Egyes példány ára 4 fillér (2 kr.)			

Főszerkesztő:

Dr. GYÖRFFY GYULA.

Felelős szerkesztő:

BENEDEK ELEK.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, IV., Vámházkörút 8.

Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint!

Apróhirdetések ára: egy szó 2 fillér, vastagabb betűvel 4 fillér.

Magyarország nem magyar.

Budapest, május 24.

I.

Tegnap került ki a sajtó alól Halász Ferenc könyve, melynek ez a címe: „Az állami népoktatás.” Ezt a könyvet azon melegében elolvastam s midőn az adatok, a számok tömegétől kimerülten lettem, önkéntelen tört fel keblemből a bús sohajtás: Magyarország nem magyar!

Halász Ferenc a népoktatási osztály főnöke a kultuszminiszteriumban. Ami adat, ami szám van az ő könyvében a népoktatási állapotáról, mind legújabbban s mind hivatalos csatornán folyt be hozzá. Inkább az tételezhető fel, hogy egyik-másik jelentés a való állapotot kedvezőbb színben tünteti fel, mint kedvezőtlenebbnek s ha ebben bizonyosak vagyunk, valóságos megdöbbenés fogja el lelkünket.

Hogy Wlassics minisztersége alatt népoktatásunk feltűnő haladást mutat a megelőző aerához képest, az elvitázhatatlan. Hogy ez a haladás jóformán a kezdet kezdete: azt nem én állítom, azt ez a hivatalos könyv bizonyítja.

Ne ijedjete meg a számoktól, legyetek bár egy futó pillanatra türelmesek, mert e számok nélkül nem kerekedik ki a kép, melyet elétek akarok állítani. Nevezhetném e képet helyesebben tükörnek, felhíván titeket, hogy nézzetek bele s ijedjete meg en-magatoktól. S megijedvén, megborzadván, kezdjete munkába, de mindjárt.

Hogy magyarország nem magyar, azt a

legújabb, az 1900-iki népszámlálás bizonyítja: Magyarország lakosságának 40 százaléka nem tud magyarul. Hogy miért nem tud: azt meg Halász Ferenc könyve magyarázza a következőkben.

Összesen 16.725 elemi népiskola van ezidő szerint ebben az országban. Ebből 13.269 felekezeti. Ezek közül 3218 a nem magyar tannyelvű, 2989 a vegyes tannyelvű, tehát összesen 7207 iskola, mely magyarnak nem mondható, vagyis az összes iskolák 46 százaléka. Lám, szinte találunk a százalékok. Magyarul nem tud az ország lakosságának 40 százaléka, nem magyar tannyelvű az iskolák 46 százaléka.

Menjünk szép csendesen tovább. Az 1879: XVIII. törvénycikk elrendeli a magyar nyelv kötelező tanítását az összes népiskolákban. Ennek a törvénynek 2-ik paragrafusára szerint 1882-től kezdve tanítónak nem alkalmazható oly egyén, ki beszédben és írásban a magyar nyelvet tanítani nem képes. S mit mond a husz év múlva megjelenő könyv? Azt mondja, hogy 1477 iskolában nem tanítják a magyar nyelvet, mivelhogy ezeknek az iskoláknak számszerint 1596 tanítója egyáltalán nem tud magyarul. Tehát: a képviselőház 1879-ben alkotott egy törvényt, melyet teljes husz esztendő alatt a magyar kormány nem hajtott végre. Nem hajtotta végre a törvényt, mert nem tudta, vagy nem akarta.

Menjünk tovább s kitűnik, hogy ha akarja, akkor sem tudja végrehajtani.

Ugyanaz a törvényhozás, mely megalkotta az 1879: XXIII. törvénycikket, alkotta meg az 1893. XXVI. törvénycikket, mely a szó teljes értelmében bilincset ver a kormánynak kezére, lábára, lakatot tesz a szájára. Ez a törvény hirhedett egy törvény. Valóságos monstrum. A higvelejűségnek, a gyámoltalanságnak, a korlátoltságnak a netovábbja. Ez a törvény felajánlja az állami segedelmet a felekezeti, tehát a nemzetiségi iskolának is. Kiegészíti a tanítók fizetését 300, illetőleg 400 forintra, ha kéri az iskolafentartó. Ez a törvény a *segedelem összegétől teszi függővé az állami beavatkozás szabadságát*. Ha 120 korona segedelmet ad, még el is mozdíthatja a hazaáruló tanítót, föltéve, hogy rá tudja bizonyítani; — ha 119 koronát ad: szabadon árulhatja a hazát az állami segedelmet élvező dászkel, füttyöl a kormányra. Ám a nemzetiségi iskolák alig is veszik igénybe az állami segedelmet, csak hogy az állam bele ne avatkozzék a dolgaikba, jól lehet a tanítók nagy része a leggyalázatosabb fizetésen tengődik. E botor törvény ellen hatalmas hadjáratot indított annak idején Apponyi Albert, mint a nemzetipárt vezére. Akkor az ő hazafiúi aggodalmait a kormány nem osztotta. Egyszerűen a többség leszavazta. Mit mondott Apponyi? Azt mondta többek közt: „nincs e világon állam, nincs nemzet, mely eltűrné azt az állapotot, de csak egy napig is, hogy a népiskolák egy része nemcsak nem nevel neki hü állampolgárokat, hanem ellenséget nevel neki.” Ugyancsak Apponyi mondá

Vasárnapi levelek.

— A *Magyarság* eredeti tárczája.
Írta: Gaal Mózes.

Lelkem Nénémasszony, a minap egy fölöttébb okos emberrel volt találkozásom. Ez az ember olyan rengeteg számokat tud egy szempillantásra összeadni, hogy kelmednek belédűlné a feje, ha végig nézné.

Azt mondotta az a fölöttébb okos ember, hogy én is, kelmed is, ő is — mindenki ezen a kerek földön, többet költ, mint amennyit költenie szabad volna. Ezt bocsátván előre, kivett a fiókjából egy árkus papírost, s kezdett engem vallatni úgy, amint következők:

- Mit fizetsz a lakásodért?
- Hány tagból áll a családod?
- Hány tál ételt esztek délben?
- Hányat vacsorára?
- Mennyi bort isztok?
- Mennyi sört?
- Hányszor mentek hetenkint színházba?
- Hány egyesületnek vagy a tagja?
- Hány lapot járatsz?
- Tanul-e fiad zongorázni?
- Franciául?
- Vivni?
- Van-e velocipédje?
- Cigarettlára és szivarra mennyit költesz?
- Vagy-e asztaltársaságnak a tagja?

És ez így folyt egy félóráig. Minden numerust bejegyzett, aztán hozzávette a köszönet, fát, ujévi ajándékokat, (amiket én adok, s nem nekem adnak) s minden egyéb kigondol-

hatót — s kisült belőle, hogy én bizony többet költök, mint amennyi a jövedelmem.

Minekutána ez megtörtént, kiszámította, hogy tizenöt év múlva annyi lesz az adósságom, mint amennyi hajszál lesz a fejemem, (ha addig egészen meg nem kopaszodom) hogy harminc év múlva minden hónap elején nekem kell a fizetésemre ráfizetne, s hogy száz év múlva — erre aztán a szemébe kacagtam az én okos barátomnak, s így szólék:

— Száz év múlva az emberek is csak úgy fognak megszületni, ha te vagy a fiad előre kiszámítja: vajjon érdemes-e egyáltalában megszületniök.

Már most én mitévő legyek, Nénémasszony? De mitévő legyen kelmed, s minden ember ezen a világon? Annyi bizonyos, hogy minden ember adós, ha pedig minden ember adós, akkor senkinek sincs pénze, még annak sincs, akinek van. Ha pedig senkinek nincs pénze, akkor miért irigykedjék egyik ember a másikra? Miért csodálja meg a szép palotákat, a pompás ruhákat, a gyémánt gyűrűket s egyéb hiábavalóságot?

Én komolyan elhatároztam, hogy minden nap félreteszek két krajcárt. Az én tudós barátom kiszámította, hogy ebből a két krajcárból százesztendő múlva tömérdek pénz lesz. Mert két krajcár, való igaz, kicsi pénz. De száz esztendőben háromszázhatvan nap éppen százszor volna. No jó. Megkezdem a takarékoskosságot. Kitalálok egy olyan vasládát, melyet semmiféle kulccsal sem lehet felnyitni. Ebbe mindennap beleszörgetem a két krajcárt. Hohó

de hátha tiz esztendő múlva más rézkrajcárt találunk ki? Mi lesz akkor a vagyonommal?

Még sem lesz jó. Beteszem a postatakarékpénztárba, ott hadd gyűljön, szaporodjék... hej, százesztendő sok idő! Az alatt én meghalok bizonyosan. De a pénz nem hal meg, az él és növekedik, ha a fiam, s a fiamnak a fia is félretesz mindennap két krajcárt... ha félretesz! Hm, meg kell állanom, nénémasszony, s be kell millió ember nevében vallanom, hogy ezen a h-a-n mulik minden jó szándék a világon.

Az ember kiszámítja papíron, hogy így lenne, ha úgy volna; aztán egy hétig úgy lesz, s a második hét egy csomó port szór a szemünkbe, nem látunk tisztán, a papírost, melyen a számok állanak, eltemeti a por; mi tovább szívjuk a szivart, tovább iszszuk a pohár sört; elhittjük magunkkal, hogy annak a három deci bornak nem szabad az asztalunkról hiányoznia. A legjobb barátunk felesége meghív uzsonnára; becsületbeli kötelesség őt visszahívunk; valaki megkínál egy pohár szilvóriummal, kell nekünk is egy üveg szilvóriumot vennünk, mert hátha meglátogat? Tizenhat jótékony-egyesület beválaszt tagnak; a paplankészítők önképző-köre zászlót szentel — kelmedet meghívják zászlóanyának (egy szeg csak tiz korona!) A gyermeknek vizsgai ruha kell, mert rongyosan csak nem járhat; a butor kopik, az ember szegényli, ha látogató jön, újra be kell huzatni. Valamelyik jó barátod jubilál, lesz diszvacsona (5 korona egy teri ték), a pincérrel nem szoríthat szét, a ház

ekkor, hogy ő nem tartja szükségesnek az iskolák általános államosítását, mivelhogy erre még sem a kellő pénzügyi, sem a kellő szellemi erővel az állam nem rendelkezik, de igenis szükségesnek tartja, hogy „az állam mindenütt, ahol meggyőződik arról, hogy a pusztá ellenőrzés eszközeivel nem tudja elérni az iskola nemzeti jellegének biztosítását, ott feltétlenül lépjen helyébe az iskolafentartónak és ott feltétlenül állítson állami iskolát.”

Maholnap tiz esztendeje, hogy a beszéd elhangzott. Azóta — mint Halász Ferenc könyve is bizonyítja — a kormány meggyőződött arról, hogy a törvény, melynek Apponyi, e magyar lelkű államférfi, a megdönthetetlen érvek egész tömegével mutatta ki lehetetlenségét, csakugyan lehetetlen egy törvény, a magyar törvényhozás történetében örökös szégyenfolt. Mi tehát a teendő? A törvényt meg kell változtatni. Ha maga a kormány is beismerésben van — mit késlekednek? Avagy Apponyi leszálljon az elnöki székéről s ismételje beszédét? Ha a kormány nem mozdul meg magamagától, valóban Apponyi Albertnek le kell szállani az elnöki székéből. Egész politikai multja kötelezi erre.

De csak menjünk tovább. Azt olvasom Halász könyvében, hogy a kormány nem államosít erőszakosan. Oda megy, a hová hívják. Ezt én tudom, hogy így van, de már azt nem értem: mi erőszakosság lehet abban, ha az állam él törvényadta jogával s államosít minden oly iskolát, mely állami és nemzeti szempontból nem felel meg a követeléseknek? Imé 1596 tanító nem tud magyarul. Erőszak az, ha ezeket a tanítókat pokolba kergeti az állam? Ez nemcsak joga, de kötelessége is. Mért nem él jogaival? Mért nem teljesíti kötelességét?

Mindjárt megtudjuk, miért nem. Föltéve, hogy a kormányban megvan a bátorság a törvény végrehajtására, elébe ágaskodik a pénztelenség. Mert ime először is megtudjuk Halász könyvéből, hogy ezidőszent 555.877 iskolaköteles gyermek — kerüli az iskolát. Ezeknek a részére kellene 2500 tanterem 2500 tanítóval. Ennek évi költsége 2 és fél millió korona. De ez csak a tanító

fizetése. Hol az épület? Hol az iskola fenntartás költsége? Igen ám, hát azzal az 1447 nemzetiségi iskolával, melyben egyáltalán nem tanítanak magyarul, mi történnék? Hát azokkal, melyekben csak úgy ahogy tanítják a magyar nyelvet? Több millió koronára van szükség tehát, újabb több millió koronára, mit évről-évre föl kell venni a költségvetésbe.

Akar-e Magyarország magyar lenni? Ha akar, nincs az az áldozat mit meg ne hozunk Magyarország magyarságáért.

Most pedig álljunk meg. Erre a cikkre aludjunk egyet. Holnap folytatom. Mert Halász könyvének megdöbbentő, a magyar vért háborító, felforráló adataival még nem pillantottunk a részleteibe. Súlyos vádak ezek ellenünk: a törvényhozás és az egész magyar társadalom ellen. A sebeket nem szabad tovább takargatnunk. A gyökeres kurának itt az ideje. Útolt a tizenkettedik óra!

Benedek Elek.

Tótok és tót-magyarok.

Liptó-Ujvár, máj. 22.

A turóczi magyarok hazafiságán Turóc-Szt.-Mártonban megtört a pánszlávizmus. A vezetők alatt megingott a talaj, menekülniök kellett biztosabb helyre. Siettek is új fészket, új tanyát keresni, ahol gyengébb a nemzeti érzés, hol a „Tót-Bank“ elnökének, Ruzsiáknak zsebében vannak jó nagy részben a magyar nemesek, ahol a vármegyei szabadelvűpárt olyan szervezetlen s éppen azért annyira tehetetlen, hogy tehetetlenségében még csak mozdulni sem tud, nemhogy cselekedni. Az új fészket nem is sokáig kellett keresniök: megtalálták a szomszédos Liptóban s ma a pánszlávizmusnak főfészke Liptó-Szt.-Miklós.

Alig egy esztendeje, hogy a szikrák ácsaptak hozzánk s ma már lángban van az egész Liptó. Veszedelmes nagy a tűz. Annyira nagy, hogy féltő, Széll Kálmán feje fölött is át fog csapkodni a láng. Nagyon megszapordtak a konkolyhintók. A különben jámbor tót köznépet alattomos módon a magyar állam nyelve ellen felizgatták s megragadnak minden eszközt, módot, hogy hazafiatlan céljukat elérhessék. Az alkotmányos aera kezdetén sokkal kevesebb számú tót honpolgár tudta a magyar nyelvet, mint ma, de azért sem akkor, sem utána 35 esztendő leforgása alatt egyetlen egy tótnak sem jutott eszébe, hogy a vármegyei közigazgatás nyelvül a tót nyelvet is behozzák. Ime annyi idő után ma, amikor a

vármegyei közigazgatás államosításáról álmadozunk, a tótok megteszik e tárgyban a lépéseket. Az elveket tisztelni szoktuk, de amely a magyar állameszmével homlokegyenest ellenkezik: az ellen tán tud vétót mondani, akinek ez kötelessége elsősorban. Ha nem tud tiltakozni a hivatalos lipói szabadelvűpárt ez ellen — tiltakoznak a lipói magyar lelkek.

Hát miféle szabadelvűpárt van Liptó-Szt.-Miklósban? Az, amelynek egyik elnöke az országgyűlési képviselőválasztások alkalmával addig nyiltterezett itt is, — ott is, — hogy a választás napján maga elutazott s embereit Ruzsiáknak küldte?!

És milyen tagjai vannak a szabadelvűpártnak? Olyanok, akik holdogoknak érzik magukat, ha egyik-másik tót tulzóhoz dörgölőzhetnek. Ruzsiáktól, mintha Isten volna úgy imádják s még a betevő falatot is szájaig kísérik.

Avagy szabadelvű gondolkodás volt a vármegyei bizottságok alakítása alkalmával, a tótokkal való paktálás? S mi történt ebből a paktálásból? A tótok — nem számítva a szabadelvűpárt kötelekéhez tartozó tótmagyarokat, kik velök gondolkodnak, vagy legjobb esetben sem itt, sem ott nem szavaznak — annyian vannak a bizottságban, mint éppen a magyarok, s amennyiben a tótpárt éppen olyan rendezett és fegyelmezett, mint amilyen fegyelmezetlen és rendezetlen a szabadelvű, akarattuk, egyen az akármilyen szellemű is, a vármegyénél érvényesül.

A tegnapi lipói események ezt be is igazolták. Az állandó választmány a folyó hó 26-án tartandó közgyűlést készítendő elé, a vármegye házában ülést tartott s ott a tótok két különböző fajtájú indítványt járultak a bizottsághoz, illetve ez utján a közgyűléshez.

Az egyik, amit a „Magyarság“ április 19-én „Tótok és tót-magyarok“ c. cikkében megjelent, hogy a közigazgatás jegyzőkönyvi nyelvül a magyar nyelv mellé a tót nyelvet is a közgyűlés hozza be; a másik a lipó-sz.-miklósi áll. polg. leányiskola egyik IV. oszt. ág. evang. tanulójának fegyelmi ügyében, ki lelki gondozóját „tót üdvözlettel“ köszönté fel május 1-én, azzal az indítványval éltek a tótok, hogy az ártatlan leány ügyét (?) az alispán évszaki jelentésébe vegye bele s terjessze a közgyűlés elé.

Tudjuk a tótok okvetetlenkedését. Azt akarják ugy-e ezzel, hogy a megtörtént fegyelmi eljárás felett a közgyűlés rosszaságát fejtesse ki?

Igen, feltolják a tót leányzót ártatlan martírnak s tiltakoznak az ág. evang. autonómiájuk megsértéseért, de a magyar állam pénztárából egyetemet hallgató fiukért 1000 (ezer) korona ösztöndíjat húzó szülők feleldik, hogy az a szegény, ártatlan martír az ök politikájukat szivta szivecskéjébe s ök miattuk lett bűnössé.

Hát nem tudták az indítványozók, hogy az áll. iskolák fegyelmi ügyeihez semmi köze a vármegyei közgyűlésnek? Hogy a polgári leányiskola a

mester éjféli után nem kel fel ingyen, hogy kaput nyisson. Házasodik az unokaöcséd, te vagy a násznagy, de foltos és kopott már a fekete kabátod, a cilinderedet nem lehet többé kivasalni, téli kesztyűdet sem húzhatod fel...

Folytassam-e, Nénémasszony? ...
Kelmed miért tart cselédet? Én miért tartok cselédet? A cseléd fizetett tolvaj, rosszakaró ellenség. Meghizik, elkényesedik, megcsufol a hátunk megett — nagyobb ur, mint mi vagyunk. Mégis tartunk, hogy uraknak lássunk, mert bizonyos dolgok nem lehetnek e világon másképpen.

Ismertem egy embert. Meztől kezdte, milliókon végezte. Sohasem utazott első osztályon, még másodikon sem, mindig harmadikon. Sosem evett egyebet utközben, mint hazulról hozott szalonát meg kenyereket. Ebből gazdag ember lett. Kértem őt:

— Tanítson meg engem is erre a nagy ludományra!

Mosolygott s így szólt:
— Uram, ha maga mindennap egy krajcárral kevesebbet ad ki, mint a mennyit bevesz — meg fog gazdagodni.

Látja kelmed, ezek a gazdag emberek mind krajcárról beszélnek, mi szegények pedig még álmainkban is csak ezresket szeretnénk látni. Igyen, bizony a krajcár!

A krajcár jelenti a kicsi kívánságot, az ezres jelenti a nagy kívánságot. Mi mindig nagy kívánságokkal vagyunk tele. Ha a zsebünkben csak krajcárok zörögnek: boldogtalanok vagyunk. Ha a vendéglőben a lajbink zsebéből kellene a vacsoránk árát krajcárokból és husz fillérekben előkotorásznunk, mikor fizetünk: megölne a szegény. Elő kell vennünk a nagy bugyellárist, abból kihuzzuk a vörös vagy kéhasu bankót... nini, még a fizető-pincér is nagyobb tisztelettel néz reánk...

Nénémasszony, lelkem, volt idő, mikor a krótaporral fényesre surolt krajcár mérhetetlen kincsnek tetszett nekem, s mindazoknak, akik később a krajcárt észre sem vették. S ime a világ legnagyobb hatalmának, a pénznek a krajcár az alapja. Akkor a kicsi vágyak korszáka volt, most a nagy vágyak forgatagába kerültünk. Az emberek azóta kezdettek elszegényedni, mióta a világon olyan tömördek sok a pénz-nem a krajcár, hanem a nagy bankó. A nagy bankó puha vánkosa az ördögnek, mely bennünk minuntalan ineseleg. Ez az ördög bujtat minket szebb ruhába. Költöztet nagyobb lakásba, főzet több tál ételt, aggat az ablakokra selyem-firhangot, huz az ujjunkra küllömb-küllömféle gyűrűt, ültet kocsiba, hintóba, vétet körül alázatos szolgálkkal, aggat reánk nagyságos és méltóságos címekeket, mon-

dat reánk émelgyős tóztokat — bizony-bizony mondom, ez az ördög nagy csufot üz belőlünk, s még csak el sem csaphatjuk magunktól, mert — mi bennünk lakozik. Mi ápoljuk, neveljük, igazat adunk neki s ha valaki megtámadja, ezer okot hozunk fel a védelmére, visszaültejük kocsijára, toljuk diadalmas sikerét, mint alázatos rabszolgák, s rohanunk fejfel előre — az örvénybe.

Lelkem Nénémasszony. Ebből láthatja, hogy én igazságos ember vagyok. Nemcsak kelmedre, magamra is kimondottam a szentenciát.

Kelmednek nincsenek milliói, nekem sincsenek; én is adós vagyok, de még kelmed is adós még pedig nekem adós — avval, amiről a legutóbbi levelem záradéka szólott. Már nem emlékszem, hogy három kürtös kalácsról volt-e szó, vagy ötről? Hogy minden félreértésnek elejét vegyük, hát legyen őt.

Ez a levél pedig egyelőre az utolsó, mert a tavaszi munka kelmedet a kertbe szelítja, engem pedig az a bizonyos ördög kerget, hogy vegyek sárga topánkát a fiamnak, aki szinte meghal egy icike-picike — tricikliért.

Az ég áldja meg kelmedet, lelkem, a barmával, s adjon nekünk az ősszel örvendétes viszontlátást.

U. i. Ha a nyáron valami hozzám irányítani valója volna, a címem a régi...

BUTOROK

egy közpénzért, mint részletfizetésre leggyorsabban a legfinomabb kivitelű legújanyosabb kaphatók

Ehrentreu és Fuchs Testvéreknél.

E-lapra hivatkozók tíz százalék engedményben részesülnek.

Budapest, VI., Terező-körút 8. sz.

(Andrássy-ut közelében).

oo Nagy képes árjegyzék ingyen. oo

m. kir. miniszter urak s az általa kinevezett kir. tanfelügyelőnek van alárendelve?

De különben — még egyszer mondjuk — mi magyarok az ilyenfajta okvetetlenkedéseken nem ütközünk meg, mert látjuk a magyaroknak — pardon tót-magyaroknak — szerveztlenségét. Hát azon az állandó választmányi gyűlésen nem mint egy test és lélek kellett volna állani a szabadelvűpártnak?! Hát magyaros gondolkodásra, magyaros érzésre vall, hogy akiknek a magyarság öröjének kellene lenni, kik a választmányi tagságot elvállalták, a vidékieket sohasem lehet látni, a helybelieket pedig hajdukkal kell összerestetni és előhivatni?

Hát a kormány lipói képviselőjének, a főispánnak nem kellett volna-e megjelenni, hiszen csak a vak nem látta, a süket nem hallotta, hogy mi van készülöben a tótpárt részéről, hiszen az őszi gyűlésnek a következménye a jelenlegi indítvány, amikor a főispán megvonta a tót szót a felszólalótól.

Akárhogy történt elutazása, ha mindjárt a híres „Mátyás“-kori lovagjátékok nézete is végig Budapesten, nem kellett volna elmennie. Látunk kellett volna a választmányban, ahova 8 tót taggal szemben 3 szabadelvű jelent meg. Szépen állunk. A hétfői közgyűlésre alapos reményeink lehetnek, hogy csak a tótok fognak megjelenni.

Tán még se; Kiváncsian várjuk, hogy talpra tudnak-e állani a tót-magyarok, avagy ha odaadták kezüket-lábukat a tótoknak, odadobják egész testüket is.

Legyen már elég egyszer, ütött a tizenkettedik óra. Még nem késő. Egyesülni kell, egy szívvel és lélekkel sorompóba állni, mert akkor lehet reményünk, hogy a mult cselekedeteknek fanyar gyümölcseit nem kell megkóstolni.

Vegyenek példát a magyarok a tótoktól, kik annyira összetartanak, hogy olyan összhangba olvad az egésznek cselekedete, mintha egy tenne valamit!

Budapest, május 23.

Allami népoktatás. Ez a címe Halász Ferenc kultuszminiszteri osztálytanácsos könyvének, amely tegnap jelent meg az *Athenaeum* kiadásában s melylyel vezércikkünkben foglalkozunk. E könyv a hivatalos adatok alapján a maga teljes valóságában mutatja be népoktatásunk mai állapotát amíg egyfelől élénk tárja a tagadhatatlan fejlődést, a részletekben megdöbbentő képet is ad. Halász egyben megjelöli a nemzeti, állami és kulturális szempontból sürgősen szükséges tennivalókat is s ha a képviselőház megszívleli a Halász által elmondottakat, még nem késő: megteremthetjük a nemzeti államot. A nagyrdekü könyvet különös figyelmébe ajánljuk a képviselő uraknak s általában a nemzeti kultúra sorsa iránt érdeklődő minden művelt magyar embernek. Ára 4 korona.

Wickenburgot kinevezték. Hosszu várakozás után ma végre megjelent a Hivatalos Közlönyben is az új kereskedelemügyi államtitkár kinevezése. A kinevezési okirat így szól:

Kereskedelemügyi magyar miniszterem előterjesztésére dr. gróf Wickenburg Márk, a magyar általános hitelbank igazgatóját államtitkárrá kinevezem. Ferenc József s. k. Láng Lajos s. k.

Az új államtitkár tegnap tette le a király kezébe a hivatalos esküt.

Ugyanezen alkalommal a Hivatalos Közlöny a következő hírt adja közudomásra:

Ó császári és Apostoli királyi Felsége, folyó évi május hó 23-án Budapesten kelt legfelső elhatározásával, legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy dr. Nagy Ferenc kereskedelemügyi államtitkárnak, saját kérelmére történt nyugalomba helyezése alkalmából, a legfelső elismerés tudtul adassék.

Mint értesülünk, szeptembertől kezdve Nagy Ferenc dr. újra megkezdi előadásait az egyetemen.

A kereskedelemügyi minisztériumban ma bucsuztatták el Nagy Ferenc dr. államtitkár, kihez Abonyi Emil miniszteri tanácsos intézett beszédet. Nagy Ferenc dr. meglepő szavakkal köszöntö meg a hivatalnoki kar bizalmát, majd bevezette és bemutatta az utódát, Wickenburg Márk grófot, a hivatalnoki karnak, kiknek nevében ugyancsak Abonyi Emil tanácsos mondott beszédet. Az új államtitkár válasza után a tisztelgés és beiktatás véget ért, mire Wickenburg gróf az egyes szakosztály-főnökökkel tanácskozára vonult vissza.

Pusztuló véreink. Szöke Mihály a székely kongresszus irodájához egy terjedelmes levelet írt, amelyben egy 80 kataszteri hold földdel rendelkező csik-szt.-mártóni birtokos gazdálkodását írja le s kimutatja, hogy a birtoka huszonkét rendbeli vásárlás útján gyűlt össze s a birtokszerzése 1896-ben fejeződött be, amelynek oka az, hogy egy vízfűrész megszüntette a munkát, amelyben ő is részes volt s amelynek útján körülbelül 70 fttal csökkent a jövedelme. Hogy a gazdasága nem jövedelmez, Szöke szerint az oka a birtok szertelen tagoltsága, az ugarrendszer fentartása és a gazdasági eszközök gyarlósága. Nem tart elég állatot s amit tart, azt nem tartja rendszeren. A sok apró hetivásár nem alkalmas az értékesítésre. A legeltetés sem okszerű. Nyáron a munkás kevés, télen pedig nem kap munkát. Nincsenek uradalmak, ahol a tönkre ment kisgazda tisztességének megfelelő állandó szolgálatot találna s ez táplálja a livándorlást. A nép tisztességét, keresetét felemészti a pálinka. Szóval felsorolja a bajokat s az orvosát is megmondja. Okos és ügyes megfigyelő ember munkája s éppen ezért érdemesnek tartjuk, hogy később részletesebben is foglalkozunk vele. A székely-kongresszus rendező-bizottsága is hasznos dolgot mivelt azzal, hogy ezt a levelet külön füzetben közrebocsátotta.

Állami iskolák. A közoktatásügyi miniszter körrendeletileg értesítette az összes államépítészeti hivatalokat és tanfelügyelőseket, hogy a legközelebbi időben számos új népiskola épített, melyekre vonatkozólag az államépítészeti hivatalok mánkáját veszi igénybe.

Elutasított petíció. A Kuria ma délelben kihirdetett ítéletével elutasította Darányi Ferenc baksai választása ellen beadott petíciót, mert a felpanaszolt vesztegetési eseteket nem találta igazoltaknak.

A Hivatalos Közlöny bujósdiát játszik. A Hivatalos Közlöny mai számában a következő kinevezés jelent meg.

Ó császári és apostoli királyi Felsége, 1902. évi május hó 13-án kelt legfelső elhatározásával Pliveric István törvényszéki bírót állami főügyész helyettesé legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Hogy Pliveric hol tölti be új állását, arról a Hivatalos Közlöny nem emlékezik meg. Annyi bizonyos, hogy Budapesten nem, mert itt már Kavona Béla dr. tölti be ezt az állást. Valószínű, hogy Plivericet, aki eddig Zágrábban lakott, máshová neveztek ki, de hogy hová, azzal a helylyel a Hivatalos Közlöny című és nagytekintélyű lapunkunk érthetetlen okból bujósdiát játszik.

A tápéi mandátum. A tápéi kerületben a függetlenségi párt tegnap tartotta alakuló gyűlését, mely után a jelöltséget ismét Kelemen Béla szegedi ügyvédnek ajánlották föl. Kelemen a jelöltséget elfogadta.

A nap politikája.

Budapest, május 24.

Ha szünetel is a képviselőház és így a folyosó élete kihalt, azért a sulogás, a napi pletyka még sem szünetel a politikai körökben. Szinte életfenntartó szükségletté vált már ez a csevegés, melynek komoly alapja igen gyakran nincs ugyan, de azért közömbösen nem haladhatni el mellette.

A József-köruton és az ezzel kapcsolatos kávéházakban, ahol a függetlenségi és néppárt tanyázik, szent a meggyőződés, hogy a kormány teljesen érett. Az érett gyümölcs pedig lehullik a fáról magától is, sőt lehullását siettetni lehet, ha megrázzák a fát. Ez azonban erőfeszítéssel jár és ezért a munkát mindenik párt a másikra szeretné tolni. Kubik Béla vérbenforgó szemekkel kiáltja:

— Ott van Adria Pista! Miért nem dolgozik? Rajta Pista! Hadd háborogjon újra az Adria.

Rakovszky István, más néven Adria Pista, azonban nem hajlandó erre, hanem váltig hangoztatja:

— Ott van a függetlenségi párt a maga sok fiatal erejével. Ott van Papp Zoltán, Sebess Dénes, Nessi Pál, Ráth Endre. Hadd álljon az élükre Coki Lajos. Döntsek le a fát, ha másként nem hull a gyümölcs.

Erre a nagy felbuzdulásra pedig az adott okot, ami tegnap történt az osztrák képviselőházban. Ott ugyanis Breiter képviselő tegnap keményen megtámadta Széll Kálmánt s tudni akarta, vajjon igaz-e, hogy a korona nyomást gyakorolt a kiegyezés kérdésében az osztrák kormányra. Körber dr. osztrák miniszterelnök erre kijelentette, hogy Széll Kálmán, ez a közbizalomban részesülő államférfi, díszére válik a monarchia, amelyhez Magyarország is tartozik s nem érdemli meg, hogy Ausztriában támadják.

Erre a magyar ellenzéki körök azt felelik, hogy Széll Kálmán meg fog bukni. Megbukik azért, mert mikor a magyar miniszterelnököt Bécsben dicsérik, akkor bukásának útját egyengetik.

Ezzel szemben a Dunapart tájéka, ahol a szabadelvű pártkör áll, esküszik a kormány helyzetének szilárd voltára. Körber kijelentését ott arra magyarázzák, hogy a korona ragaszkodik Széll Kálmánhoz és az osztrák kormány csak ennek adott kifejezést akkor, mikor Széll Kálmán dicsérete.

Ilyen elágazó vélemények között nem csoda, ha a tegnapi delegációs ülésen senki sem törődik, bár jóformán nem is történt ott semmi nagy dolog. A külügyi költségvetést tárgyalták általánosságban és a kérdéshez Falk Miksa, Zichy János gróf, Berzeviczy Albert és Holló Lajos szólaltak hozzá. Jelentősebb dolog volt az, hogy Lengyel Zoltán képviselő a delegátusok között foglalt helyet és onnan semmi szín alatt sem távozott a karzatra, bárha Wodiáner báró, a delegáció háznagyja erre ismételtén felszólította. Feltűnő volt az is, hogy a muzeum környéke volt rendőrökkel, mert attól féltek, hogy a Budapesten tartózkodó bosnyákok tüntetni fognak kormányzójuk, Kállay Béni közös pénzügyminiszter ellen. Ez a tüntetés azonban elmaradt és Andrásy Gyula gróf elnök azzal, hogy nem vezettette ki a tereméből Lengyel Zoltánt, a további tüntetéseknek is élet vette.

A magyar delegáció teljes ülése.

Ha a delegáció után érdeklődtek valamikor, ugyan ma volt az, mikor a delegáció első teljes ülését tartotta. Eljött erre az ülésre mindenki, az összes delegátusok, az egész kormány, valamint Goluhowszky gróf külügyminiszter és Spaun báró tengernagy is. Mindenki kíváncsi volt arra, hogy mit mond majd az összeség a közös külügyi költségvetéshez.

Rakovszky István szólalt föl először és mindjárt azzal kezdte, hogy interpellációt intézett a külügyminiszterhez. A delegátusok rögtön összesugták, hogy mi lesz ezzel az interpellációval, ha a külügyminiszter él a képviselőházi házszabályok adta harmincnapos válaszlási jogával. Harminc nap mulva már nem lesz delegáció, a forrongó vulkánok sok változást idézhetnek elő Magyarországon és mi lesz akkor Rakovszky interpellációjával, mely egyébként így hangzik: 1. Valóságban alapul azon az újságokban terjesztett hír, hogy gróf Bülow német birodalmi kancellár és Prinetti olasz külügyminiszter között vélelenczei találkozásuk alkalmával a hármasszövetségre nézve végleges megállapodások történtek? 2. Valóságban alapul az, hogy a feltételek között a most érvényben levő olasz kereskedelmi szerződés változatlanul fenntartását kikötötték és különösen a borklauzula továbbra is érvényben marad? 3. Kész a külügyminiszter a hármasszövetség szövegét közölni? Ha nem: 4. Mi az oka, hogy ezen csak a béke érdekében kötött szerződést nem hozza nyilvánosságra? 5. Valóságban alapulnak-e azon hírek, melyek azt hirdetik, hogy a monarchia és Olaszország között tárgyalások folynak Albánia esetleges megszállására vagy az érdeksférik határainak megállapítására nézve?

Rakovszky interpellációját kiadták a közös külügyminiszternek, mire nagy mozgás támadt a teremben. Az egyenruhás szolgák sietve hordták össze a delegáció összes nyomtatványait, amit a padlón egymásra rakva mintegy félméteres dombot alkottak. Erre a dombra állott föl a legkisebb delegátus — Papp Géza, hogy elmondja a maga véleményét a közös külügyekről. Mivel mindenki tudja, hogy amilyen kicsike ember Papp Géza, éppen olyan nagy kormánypárti, senki sem csodálkozott rajta, ha mindent helyeselt. Helyeselte a hármasszövetséget, Prinetti olasz miniszter elveit, Bülow német kancellár kijelentéseit, Goluhowszky expozícióját, Széll Kálmán beszédeit, nagykövetünk működéseit, Balkán politikánkat. Meg volt elégedve mindennel és csak kicsike biztatás kellett volna hozzá, hogy beszéde végén Roosevelt Alice kisasszonyra, — ami szintén külügy — az Egyesült-Államok elnökének leányára üritse poharát, melyben azonban csak víz volt, mert Károlyi Gábor gróf halála óta senki sem osztogat pezsgőt a szónokoknak.

Okolicsányi László már egészen más hangon beszélt, mint Papp Géza. Általánosságban helytelenített mindent, ami külügyein terén történt. — Egyszerűen elővette Papp Géza beszédét és amit a kis honatya helyeselt, azt mind elítélte. Nem kegyelmezett meg Papp Gézáknak sem, akit amilyen kicsi, éppen olyan nagy hazafarúlnak jelentett ki, végül pedig csatlakozott Holló Lajos határozati javaslatához, ami nagy zavart keltett, mert senki sem tudta, hogy mit javasolt Holló Lajos. Szerencsére a karzatról Lovász Márton lekiáltotta:

— Csapjanak el minden kormányt.

Ebben mindenki megnyugodott, mert hiszen becsületes, telivér ellenzéki létére Holló Lajos csakis ilyesmit indítványozhatott.

Kristóffy József szólalt föl ezután, akinek be-

BUTOR

jobb és olcsóbb, mint bárhol ép úgy kézpénzért, mint részletfizetésre,

kapható: **GONDA S.** utorraktárban.

Képes butoralbum 50 filléres bestabélyog beküldése mellett kapható. A XI ezen lapra hivatkozik, 5% árengedményben részesül.

BUDAPEST,

csakis VII. kerület, István-tér 7. szá

széde elé félye nézett a kormánypárt, hogy vajjon nem csinálja újra valami kavarodást, mint legutóbb a képviselőházban. Főlöszleges aggodalom volt. Beszédet kormánypárti beszéd volt ez, akárcsak a Hódossy Imréc, aki nyomban utána szólalt föl. Mindketten a hármasszövetséget védték és nyugodt lelkiismerettel mondhatják el:

— Nem rajtunk mulik, ha a hármasszövetség valaha összeomlik.

Mielőtt azonban ez bekövetkezett volna az elnök szünetet rendelt el, hogy a delegátusok megebédelhessenek, amikor is telt gyomorral könnyebben elviselhetik az összeroppanást. Hogy pedig az ebédet könnyen megemészthessék, arról Rakovszky István gondoskodott, aki nyomban a szünet után újra felszólalt és könnyed csevegő modorban bírálta a külügyi költségvetést, melyet végül éppen hetedizben nem fogadott el. E megdöbbentő rekord láttára, hogy az esetleg tovább ne növekedjék, az elnök a vitát bezárta és így Széll Kálmán záróbeszédére került a sor.

Hogy Széll Kálmán nagy közjogász, azt tudja mindenki. Abban sincs kétség, hogy a merkantil és agrárelvek a kisujjában vannak. Azonkívül egy lyukas foga is van. Ott tartogatja a vámkérdésekre vonatkozó ismereteit. Csak reaszorítja a nyelvét erre a lyukas fogra és azután egyfolytában önti a vámpolitikára vonatkozó megjegyzéseit. De hogy a külügyi tudását hol rejtegeti, azt a legmegsontosodottabb mamelukok se tudják, mert ma azok is meglepetéssel hallgatták beszédét. Előzetesen elmagyarázta, hogy mi a külföld véleménye rólunk, majd felsorolta mindazokat az eszközöket, melyek segítségével növelhetjük tekintélyünket. Ezek között első helyen áll hadseregünk fejlesztése, mert ágyuk nélkül még a leggazdagabb államot sem tisztelik. Annál kevésbé tisztelnének bennünket, akik csak az adósságok terén vagyunk gazdagok. A delegátusok lelkes éljenzéssel honorálták a miniszterelnök beszédét, mely után Mérey Kajetan külügyi osztályfőnök adott megfelelő felvilágosítást Rakovszky interpellációjára.

Valószínűleg még többen is felszólaltak volna, ha Holló Lajos indítványára az elnök be nem teszi a mai ülést azzal, hogy folytatása hétfőn következik.

Hétről-hétre.

Budapest, május 24.

— Sajátságos hangulat uralkodik a klubban — mondá a napokban e sorok írójának egy előkelő szabadalvú párti képviselő. — Fél a klubtól és kerüli mindenki. Az öreg Podmaniczky akárhányszor szinte kéztördelve mondogatja: így nem lehet pártot összetartani, szervezni, és vezetni. Sokszor annyian sincsenek együtt a kormánypárt tagjai, hogy egy bizottságot lehessen alakítani. Azt mondják: minek menjünk el a Házba vagy a klubba, mikor a miniszterelnök nem a mi segítségünkkel, hanem az ellenzékével kormányoz. Minket sem egyenként, sem csoportonként számba sem vesz, de az ellenzék minden kedvét betölti. Kiegyezik velük ötven százalékra s nemcsak apró, de elvi engedményeket is tesz nekik, csak hogy ne háborgassák.

Azt hiszszük, hogy e kormánypárti tekintély szavai híven kifejezik a szabadalvú párt hangulatát. Hogy közelebről mekkora volt az elégedetlenség a szabadalvú pártban amiatt, hogy Széll belenyugodott abba, hogy a szélsőbal tagjai mint hallgatóság résztvehessenek a delegacionális albizottságok tárgyalásain, bizonyítja felhívatlanul N e m z e t ama fejtegetése, mely azt igyekezett elhíttetni az elégedetlenkedőkkel, hogy a külső lényegtelen dolgokban való engedmények, ha a lényegét és az elveket nem érintik, csak a párt és kormány erősödésének javára szolgálnak. Érdekes, hogy az örökös apró paktumok e rendszere a függetlenségi párt radikálisabb gondolkozása tagjait sem elégtit ki. Ugy gondolkozunk, hogy Széll csak azért előzékeny kis dolgokban szemben az ellenzékkel, hogy azt leküsse és megbénítsa a nagy dolgokra vonatkozó ellenállásában is. Az a nézet van elterjedőben, hogy a kölcsönös paktálás tulajdonképpen nem komoly politikai eljárás és kizárdelem. A közönség észre vette már is, hogy tulajdonképpen igazi harc helyett csak amolyan lovagi tornajáték folyik. Különbben is az egész csak a néppártnak használ, a mely az utóbbi időkben nem igen lévén részben a miniszterelnök előzékenységében, engesztelhetetlen magatartást tanusít. A közvélemény szeretne már egyszer igazi ellenzéki harcot is látni, de miután ilyesfélét csakis a néppárt részéről

tapasztal, ezt kezdi komoly ellenzéknek tartani és rokonszenvével, sőt esetleges bizalmával is felé fordulhat, ami végtelenül nagy kárára lehet a függetlenségi pártnak.

A hét egyik szenzációja Szapáry Gyula delegacionális alelnökségről való lemondása volt. Akik mindent tudni akarnak, azt mondják, hogy Szapáry azért mondott le, mert neheztelt azért, hogy a miniszterelnök belenyugodott abba, hogy a delegacionális albizottság tárgyalásain hallgatóság gyanánt a szélsőbal tagjai is jelen lehessenek. Sokan tovább mennek és azt állítják, hogy Szapáry ezt a világot sem tette volna meg, ha meg nem sejtette volna, hogy Széll Bécsben már kegyvesztetté lett. Szapáry ugyanis csak akkor határozza el magát ilyes lépésekre, mikor a bécsi hangulatokból meggyőződött, hogy azokkal felfelé jó szolgálatokat tesz. Sokan tudni akarják azt is, hogy Szapáry még mindig hiszi, hogy az ő csillagja is fel fog jönni. Kellemetlenné válván rá nézve ezek a mende-mondák, ma reggel nyilatkozatot tett közzé, hogy ő egyáltalán nem ellenezte azt az indítványt, melyet a függetlenségi pártiak követelésének teljesítésére vonatkozóan Dániel Ernő báró tett s hogy ő egyesgyedül egészségi állapotára való tekintetből mondott le. Szapáry e nyilatkozatát a közvélemény bizonyosan tudomásul veszi, de azért mindenki az ellenkezőt hiszi.

Az általános politikai helyzet kulcsa még mindig a vámtariffa-javaslat tömérdek paragrafus között van elrejtve. Most már a mult heti kudarc után az osztrákok is belátták, hogy a jobb kiegyezés követeléséről le kell mondaniok. Egész erejükkel tehát a vámtariffa-javaslatra vetették magukat. Itt akarnak tőlünk engedményeket kicsikarni. Hogy Széll kemény ellenállást tanusít állandóan, ő két körülménnyel igyekeznek megfélemlíteni. Azt mondják, hogy Széllnek van Ausztriában valaki szövetségese, ki Körber háta megett felajánlotta neki szolgálatait, azért, hogy Széll ellenállása megbuktatván Körbert, őt segítse a miniszterelnöki székbe. Ez a titkos szövetségese valaki nem lenne más, mint *Chlumetzky*.

A másik oka Széll ellenállásának Darányiban keresendő. Ugyanis Darányi semmi szín alatt sem akar engedni amaz osztrák követeléseknek, amelyek az agrár-vámokra vonatkoznak. Inkább kész lemondani. Ebbe pedig Széll semmi szín alatt sem hajlandó belenyugodni, mert tudja, ha ő enged az osztrák követeléseknek és Darányi emiatt lemond, az agráriusok rögtön kilépnek a párttól. Már pedig Széll az agráriusok támogatása nélkül nem kormányozhat tovább. Az osztrákok az itt jelzett körülmények dacára is hiszik, hogy a küzdelemben ők lesznek a győztesek s mi maradunk alól, mert a végső konzekvencia, az önálló vámtérület, a felség határozott ellenzése miatt nem vonható le.

Világ folyása.

— május 24.

Délafrika békéje a legújabb hírek szerint biztosítottak látszik. A vereimignyi bur tanácskozás és a pretóriai látogatás még sem volt tehát csapda. Az angolok olyan feltételeket szabtak, amelyeknek elfogadása lehető volt a függetlenségüket féltő buroknak is. Londoni jelentés szerint a minisztertanács tegnap váratlanul összeült s több mint két órán át tárgyalta a Kitchener-től érkezett kábeljelentéseket. Óriás közönség várta a tanácskozás végét, mert biztosra vették, hogy a béke végleges megkötéséről volt szó. De nemcsak az angolok, az egész világ nagy érdeklődéssel várja az újabb eredményeket, amelyek végét vethetik a harmadfél év óta dúló háborúnak s visszaadhatják nyugalalmát Délafrikának.

Olaszország külügyi politikájáról igen érdekesen nyilatkozott tegnap az olasz parlament ülésén Prinetti külügyminiszter. A hármasszövetségről szóva konstataulta, hogy Goluchovszky gróf legutóbbi fejtegetései pontosan visszatükrözik a dolgok jelenlegi állását. A három kormány még semmit sem írt alá, de kölcsönösen kifejezték szilárd eltökéltségüket, hogy az adott időpontban megújítják a szövetséget. Az elszigetelés politikáját ajánlották nekünk, ugymond. Erre a legkevésbé volna szerencsés ez a pillanat, midőn az általános tendencia oda irányul, hogy csoportok alakuljanak és még az eddigi összeköttetésekben is egyesüljenek. Még Anglia is lemond az ő spléndid isolationjáról. Hála a hár-

masszövetségnek, Olaszország számíthat rá, hogy nemcsak Albániában, hanem általában a Balkánon Olaszország tudta nélkül és kárára semmi kombináció nem valósulhat meg és ha az a szándéka, hogy a státuszkvót a Földközi tengeren fönttartsa, valaha akarata ellenére megzavartatnék, úgy Olaszország szintén biztosítva lenne arról, hogy senki sem fogja utját állani jogosult igényeinek. A hármasszövetséggel szemben fölhozták, hogy túl nagy kiadásokat követelt a hadseregre és a békét fenyegeti. Ami a katonai kiadásokat illeti, egészen világos, hogy ha valaha egy olasz államférfi magára venné a felelősséget, hogy a hármasszövetséget meg ne újítsa, első gondjának kellene lenni, ha nem akarja elárulni a királyt és az országot, hogy még a legnagyobb áldozatok árán is minden eshetőséggel szemben megóvja a nemzeti biztosságot. A hármasszövetség, ez a kiválóan békés és defenzív mű, úgy mint eddig, ezután is az egyensúly és a béke legfontosabb eleme fog maradni. A kereskedelmi szerződéseket illetőleg, a miniszter konstataálja, hogy a két szövetséges állammal még nem lehetséges tárgyalást kezdeni, mert az új tarifákat eddig sem Németországban, sem Ausztria-Magyarországban meg nem állapították.

A Szan Girolamo-kérdésre a miniszter kijelenti, hogy az érdeklét felek egyike sem vonta kétségbe, hogy a kérdést az olasz törvények értelmében kell megoldani és hogy a statutum módosításához az olasz közigazgatási hatóságok hozzájárulására van szükség. Diplomáciai intervenció nem történt.

Az orosz cár és Leubet elnök legutóbbi pohárköszöntőjével foglalkozik több párisi lap. A »Figaro« azt írja: A két állam katonai egységét ezek a szavak erősebben pecsételték meg, mint valaha, a szövetséget pontosan precizizozták és a két állam között való benső viszonyt még világosabban megerősítették, mint az elnök előbbi látogatása alkalmával. Ez az utolsó négy nap meglege. A francia és az orosz külügyminiszter beszélgetései megerősítették azt az összhangot, amely már a legutóbbi találkozások alkalmával létrejött. A két államférfi gratulált egymásnak ahhoz, hogy a multban egyetértésre jutottak és biztositást kaptak arra nézve, hogy a két állam ezt az egyetértést fenntartva és minden eshetőséghez alkalmazva a politikai szemhatáron feltűnő minden kérdést mindkettő javára fogja megoldani.

A Petit Parisien konstataálja, hogy a feledhetetlen pétervári napok mindennél jobban megmutatták a kettősszövetség erősségét.

A Gaulois és a Matin kiemeli a cár pohárköszöntőjének azt a részét, ahol a Franciaországgal való szövetséget változhatatlannak mondotta, ami a diplomáciai világ szemében fokozott jelentőséget nyer azért, mert ez a szó nem használatos a diplomáciában.

Szinovjev orosz nagykfővet, mint Konstantinápolyból jelentik, ma a szemlélik után kihallgatáson volt a szultánnal. Azt hiszik, hogy a kihallgatás eredménye a Firmilian-ügyre vonatkozó irádé aláírása lesz. Ellenkező esetben Oroszországnak módjában volna lépéseinek nagyobb nyomtétot adni különféle függő ügyek fölvetésével, a milyen például az az újabb követelése, hogy fizesse meg az orosz kereskedőknek a legutóbbi háboru alkalmával ígért karlitértéseket. Diplomáciai körökben általában úgy vélekednek, hogy Oroszország érvényt fog szerezni követelésének és Firmilian felszenteslése legközelebb megtörténik.

T Á V I R A T O K.

Burok harca.

London, május 24. A Reuter-ügynökség értesülése szerint a pretóriai angol képviselők és a hat bur megbízott között folyó tárgyalások befejezésükhöz közelednek. A főpontok mind rendezve vannak. Csak egyes részletkérdések vannak még függőben, amelyeket az angol kormány elé terjesztettek megfontolás végett. A választ közölni fogják a bur megbízottakkal, akik azután visszatérnek Vereeningbe, hogy az eredményt közöljék a többi megbízottakkal. A végleges tanácskozás, amely mindenesetre egy kis időt fog igénybe venni, Vereeningben lesz és ott fognak véglegesen dönteni arra nézve, hogy a feltételeket elfogadják-e vagy sem. Bizonytalan, hogy a bur megbízottak azután visszatérnek-e Pretóriába, de végleges határozatukat táviratilag is közölhetik Kitchenerrel.

London, máj. 24. Brodrick hadügyminiszter tegnap este egy lakomán beszédet tartott, amelyben úgy nyilatkozott, hogy tulmenne kötelessé-

HA IZZAD.

ha visket a teste, ha sémörös, ha bőrkítési seki vannak, ne csináljon semmit, csak egy tégely **Erényi-féle ICHTIOL-SALICYLT** vegyen. Szagtalan. Ára 3 korona.

Székeldi: **ERENYI** gyógyszerész Szabadszállás.

Főraktár: **TÖRÖK**, Király-utca 12. és **EGGER** gyógyszerész Váci-körút 17.

gei határán, ha ki akarna terjeszkedni a most folyó eszmészerűre, amely remélhetőleg előjátéka lesz a harcban álló burók meghódolásának. A kormány most épp oly elszánt, mint azelőtt volt és semmiről sem fog lemondani, ami a dél-afrikai békét tartósan biztosíthatja.

Pretória, május 24. A burók vereenigini összejövetelének eredménye annyiban okozott csalódást, hogy kézzelfogható döntés nem történt. A transzváli burók az angol békefeltételek elfogadásának szükségességét hangoztatják, de magukban nem akarnak megegyezésre lépni a brit kormánnyal, mert nem akarják az oranjei burókat a harcban magukra hagyni. Elhatározták, hogy a burók fővezérei Kitchenerhez mennek és értesítik őt a tanácskozás eredményéről. E közlések határozatlansága miatt általában azt várták, hogy az ellenségeskedés ismét megkezdődik. Mindenkit meglepett tehát, hogy a bur megbízottak még Pretóriában vannak, azért azt hiszik, hogy a békére való kilátások nem reménytelenek.

London, máj. 24. A Standard jelenti: A tegnapi minisztertanács két óra hosszat tartott. A minisztertanács után a kabinet-bizottság tartott ülést, azután pedig Chamberlain gyarmatügyi miniszter kihallgatásra ment a királyhoz. A miniszterek mind elutaztak Londonból, Chamberlain Birminghamba ment. A többi lapok azonban mind azt jelentik, hogy Chamberlain Londonban marad.

London, máj. 24. A Standard-nak azt táviratozzák Durbanból, hogy a Maritzburg Times megcáfolja azt a jelentést, hogy a natáli kormányzó felhatalmazták, hogy a gyarmat nevében egy cirkálóhajót ajánljon fel a flottának a gyarmat ajándékául.

A német császár ajándéka.

Washington, május 24. A képviselőházban Stephens (Texas) határozati javaslatot nyújtott be, amely szerint Amerika idegen nemzettől nem fogadhat el és nyilvános téren fel nem állíthat olyan szobrot, amely császárt, királyt, fejedelmet vagy más hatalmi személyt ábrázol, aki valamely nemzet fölött uralkodott vagy uralkodik.

A jemeni lázadás.

Konstantinápoly, május 24. Az Agence de Constantinople jelenti: A jemeni helyzetre vonatkozólag külföldi lapokban terjesztett vészhirek alaptalanok. Az a tény, hogy a főkormányzó rendszeres távirati összeköttetésben van a fővárossal, kizárja a lehetőségét annak, hogy Szána körül van zárva. Nyilvánvaló a tulzás abban a hírben, hogy egy lázadóvezérnek 150,000 embere van, akik puskákkal és ágyúkkal vannak ellátva.

Martinique pusztulása.

Páris, május 24. A martiniquei lakosság támogatására a gyarmatügyi miniszteriumhoz eddig 1850386 frank folyt be. Martinique kiürítését a szigeten alakult tanács javaslatba hozta, mert újabb kitörésektől tartanak.

New-York, május 23. Grand Rivierében a láva folyam egy magaslaton levő számos nőt és gyermekei kerített körül. Megmentésükről az izzó láva folyam miatt szó sem lehet. Ha csoda nem történik, ott vesznek a szigeten, melyet tűz folyam vesz körül.

Fort de France, május 24. A Mont Pelée közelében újabb kráter nyílt meg, amelynek tüze felforraltta a Capota folyóvizet. Az új kráterből újabb látványosok ömlenek ki.

Point a Pitre, május 24. A Tage és D'Assas cirkáló hajók éllelmi szerekkel ideérkeztek, hogy a menekülőket felvegyék.

VIDÉK.

Rólunk — nélkülünk. Az „Ellenzék”-ben Ugron Zoltántól a következő figyelemre méltó felszólalást olvassuk: Mint az újságokból látom, mindazon vármegyék főispánjai szaktanácskozmányokat tartottak, ahol az állam birtokait vett telepítési célokra. E tanácskozások egy miniszteri kiküldött s több megyebeli birtokos részvételével folytak le. Megállapodás minden felől a székelyek kitélepitésében történt és azok feltételeit alapították meg. Hol látták azon a székely kormánybiztost, mint a székelyek érdekeinek képviselőjét? Hol látták a székely vármegyék főispánjait? Közgazdasági előadót vagy az egyeteket kiküldötteit? Ez nem jól van így, mert az világos, hogy a székely telepés-élet feltételeit a székelyek ismerik legjobban. De másfelől a kitélepitésre is irányt

csak azok mutathatnak, mert hisz a székely földnek, egy a mint van, meg kell állani törzsképpen. A nyesegetés pedig csak a helyi viszonyokkal ismerős által határozható meg. Ezek az okok, miket a földművelési kormány figyelmébe ajánlani szerencsém van. Azt hiszem, ebben egyet-ért vélem a székely közvélemény összessége is. *Ugron Zoltán.*

Református egyházi gyűlések. A tiszántúli református egyházkerület, mint Debrecenből jelentik, tegnapi folytatta tovább közgyűlését, melyen *Degenfeld* gróf főgondnok elnökölt. A gyűlés elhatározta, hogy a főiskolai internátus részére Debrecenben új épületet állít föl. — A *dunántúli* ev. ref. kerületben most szavaznak le az egyes egyházközösségek a Tisza Kálmán halálával megüresedett főgondnoki állásra. Az egyházmegyék közül a tatai és komáromi szavazatok többsége *Tisza István* grófra esett, ellenben a többi egyházmegyében a többség *Hegedűs Sándor* mellett nyilatkozik meg, kit úgy látszik mintegy 80—100 többséggel fognak főgondnokká választani.

Főispánbelkutatás Déván. Hunyadmegye ünnepeit tíz hónap és hónap után *Barcsay Kálmán*, az új főispánt iktatják be állásába *Déván*. A rendező-bizottság széles körű intézkedéseket tett az ünnepségnek mennél fényesebbé tételére. A főispán holnap délután 3 órára érkezik meg Dévára, de az első üdvözlő küldöttség *Mara László* alispán vezetésével már a vármegye határán, *Zámon* fogadja. A beiktatás hétfőn lesz.

A Szigligeti Társaság e hónap 25-én tartja meg évi rendes közgyűlését Nagyváradon. A közgyűlésre most küldték ki a meghívókat. Az évi jelentéseket *Bodor Károly* gr. főtitkár terjeszti elő. A társulat felolvasásain a jentés szerint *Erdélyi Zoltán*, *Edelmann Henrik* dr., *Thury Zoltán*, *Rádl Oda*n és *Ady Endre* szerepeltek. A tagok létszáma az 1901. év végével összesen 378 volt.

A kolozsvári zárlószentelés. Kolozsvár város közgyűlése tegnap *Deák Albert* dr. városi képviselő indítványát tárgyalta, hogy a város törvényhatósága, ha igaz az, hogy az 51. gyalogezred felszentelendő lobogóján a cimér közjogellenes, ne vegyen részt az ünnepen. A tanács azt javasolta, hogy az ügyet a júniusi közgyűlésre halasszák. A közgyűlés a tanács javaslatát egyhangulag elfogadta.

Uj iskola Temesvárt. A temesvári felső kereskedelmi iskola új szervezeti szabályait a közoktatásügyi miniszter jóváhagyta, az intézetnek a nyilvánossági jogot megadta s a főtartáshoz évi 8000 korona állami segítséget utalványozott.

Polgármesterek értekezlete. A törvényhatósági jogkörrel felruházott magyar vidéki városok polgármesterei, mint tegnap jeleztük, tegnapi értekezletre gyűltek össze a szegedi városházban. A törvényhatóságok megjelent képviselőit *Pálffy Ferenc* szegedi polgármester üdvözölte, akinek indítványára az értekezlet elnökül *Zechmeister Károly* győri polgármestert kérték fel. A tanácskozáson tárgyalásra kerültek az általunk jelzett javaslatok. A jövő évi értekezlet helyül *Debrecen* jelölték ki és ezzel a tanácskozás véget ért.

Ref. theologusok kongresszusa. Debrecenben tegnapi kezdődött a református theologusok kongresszusa. A kongresszust *Csikó Lajos* theologiai dékán nyitotta meg, mire *Hubay Bertalan* sárospataki theologus ol. vasta fel a protestantizmus szerepe a multban és feladata a jövőben című munkáját. Utána *Kiss Béla* pozsonyi theologus értekezett a theologus önévelés szükségességéről. Kongresszus után banket volt.

FOVÁROS.

Főváros és a közoktatás. A pénzügyi bizottság tegnapi ülésén a szűkebbítés megint vitát támasztott s a vita tárgya a közoktatásügy volt természetesen. Mi volna más mostoha gyermeke a civilizáció e korának, ha nem a közoktatásügy. Hiszen ez is oly szomorúan természetes. Az olót a vitára, a kézimunkára nevelő egyesület adta, a mely négyezer korona évi segélyt kért a fővárostól. A közoktatásügyi bizottság javasolta is a segély megadását, mert az egyesület a városi tanítók számára is tart fenn tanfolyamot, a mi szükséges, mert az új állami tantervben kötelezővé akarják tenni a szülőj tanítását s a főváros érdeke, hogy ezen a téren is képzett tanítói legyenek. Arról vitatkoztak, hogy kötelessége-e a városnak, hogy a tanítóit tovább képezze. Sőt az is szóba került, hogy a közoktatásügyi főrekrutációk ellentétesek a város pénzügyi érdekeivel. Ez ellen az állítás ellen *Rozsavölgyi Manó* dr. tiltakozott s azt vitatta, hogy a közoktatásügyet a törvény korlátain belül föltétlenül el kell látni a városnak. A közoktatásból, a gyermekek neveléséből nem lehet semmit lealkudni. A bizottság a kért négyezer koronát nagy buza-vona után meg is szavazta.

NAPI HIREK.

(Időjárás.) május 24. A magas levegő nyomás Anglia fölött megerősödött, az alacsony pedig a Fekete-tenger fölött van. Észak-Európát alacsony nyomás borítja. Európában az idő valamivel enyhébb és szárazabb lett. Hazánkban az idő változóan felhős, a hőmérséklet ma reggel általában magasabb mint tegnap. Az alföld déli részein voltak tegnap délután zivataros esők: Temesvárott (jéggel), Versecen (jéggel) és egyebütt csak zivatarosan fordultak elő kisebb esők. *Várható:* jelentékenyebb hőváltás nélkül változóan felhős és túlnyomóan száraz idő, legfőkébb az ország délkeleti részén esővel. *Temesvárról gyöngye földren. est jelentettek. Hőmérséklet:* 18-3 fok.

(Személyi hírek.) *Csáky Emanuel* gróf váci püspök ma Dorozsmára érkezett, hol a vármegye nevében, *Csikatricsis* dr. alispán fogadta. 25. és 26-án Dorozsmán bérmál, azután Szegeden, majd Csongrád megye más-más részében. — *Spens Eöden* osztrák igazságügyminiszter állapota tartósan javul. Orvosai biznak felgyógyulásában. — *Károly István* főherceg tegnap este Madridból visszautazott Bécsbe.

(A király itthon.) Ő felsége a király ma az egész napot államügyek elintézésével töltötte. Látogatást nem tett. A király az eddigi tervek szerint e hónap 28-án utazik el a fővárosból.

(Angol vendégeink.) A Budapesten időző angol gazda társaság tegnap délután *Gödöllőre* rándult ki, a hol megtekintette a korona uradaiom gazdasági berendezését. A vendégek megkoszorúzták Erzsébet királyné gödöllői emléksobrát s aztán visszamentek a fővárosba. Elutazás előtt egy sajnálatos baleset is történt, az egyik kocsi ugyanis, a melyen a vasúthoz hajtottak, felborult, a benne ülők kiestek s egyikük, az angol *Eady* jobb lába bokában eltört. Sebét bekötötték a vasútnál s Budapestre érkezve a kereskedelmi kórházba szállították. — Ma reggel az angol vendégek az új sertésközútvágóhidat nézték meg, hol *Folkusházy* tanácsjegyző és *Fook* mérnök kalauzolták őket. Innen a keresepji és Mezőgazdasági muzeumba hajtottak s *Dalás Árpád* igazgató rövid üdvözlő beszéde után *Góger László* min. titkár és *Szilassy Zoltán* kalauzolás mellett megtekintették a Múzeum kiállítását. Melátogatták még az angolok az állatorvosi főiskolát, onnan a Pesti Hengermalomba mentek s azután a Margitszigetre hajtottak reggelizni.

(Az új ötvenes.) A jövő hétfőn, május 28-án repíti ki a pénzesemberek közé a jegybank az új ötvenest. Felényire leszegényedett rokona ez a kékhasu ötvenes bankónak, mert csak 50 koronáról szól. De szép ez a bankó színben, rajzban és papírban egyaránt s igen tetszőtősen állították elő. Rózsaszínű alapon két a nyomása s egészen kék a rajz, az iras rajta. Két oldalt két ülő nő a bankjegy főalakja. A baloldali sarlót tart kezében, a másik elgondolkozva ül, baljával egy egyenesen tartott könyvet szorítva csipjéhez. A két főalakot könnyed cirádák környékezik. Közöttük a Magyar oldalon a magyar állam címre, a német oldalon, ahol a monarchia többi nemzetiségének nyelvén is megmagyarázzák a bankó értékét, a császári sas alatt van az ötvenes szövege. A magyar szöveg, amely most már Magyarország szempontjából is kifogástalan, ez:

Az Osztrák-magyar bank e bankjegyért bárki kivánóságára azonnal fizet bécsi és budapesti föltételeinél

ötven korona

törvényes érepénzt. Bécs, 1902. január 2-án.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

Büvinski
kormányzó.

Pfeiffer
főtanácsos.

Franzer
vezértitkár.

Piroskék bankó szállj szét az országban s ne kerüld el azok háza táját sem, ahol csak a híredből ismertek eddig meddő vágyakozással.

(Egy lelkes jubileuma.) *Kovács Gyárfás*, *Deés* olna poeta lelki plébánosa, a ki mint novellista és egyházi író is ismert, — a napokban mutatta be az urnak ezüst miséjét. Lelkeszsége 25 éves jubileumát szép ünnep keretében ülték meg tisztviselői, kik megfestették életnagyságu arcképét és érdemeit a hitközség jegyzőkönyvében megörökítették. A jubilánshoz *Majorán* püspök és több főpap üdvözlő táviratot intéztek.

(Házasság.) *Hegedűs Aladár* dr. miniszteri segéd fogalmazó, *Hegedűs László* m. kir. kuriai bíró fia eljegyezte *Várkonyi Mariskát*, *Várkonyi István* és neje szüleit *Vida* Mária leányát Budapesten.

Vastagh Gyula, az Eggenberger-tele könyvkereskedés társtagja eljegyezte *Meiszner Annuskát* Vacoit.

Kézdicsárhegyen pünkösöd második napján tartották meg esküvőjüket *Nagy Gerő* ev. ref. kántor és *Székely Mariska* kisasszony, *Székely Janos* igazgató és *Barabás Róza* szelretreméltó leánya.

Gyergyó-Békáson f. hó 20-án tartotta esküvőjét *Sz.mond Gyárfás* m. kir. p. t. föltiszt *Miklós* Olgavai, *Miklós* Lukács postamester leányával.

Marosvásárhelyen f. hó 20-án tartotta esküvőjét *Teusch Lajos* pénzügyigazgatósági iktató *Oldi* Annuskával, özv. Szöllösi Józsefné nevelt leányával.

— (Jég mindenfelé.) Két nap előtt, mint tudósítónk írja, Szabadkán, Szegednek egy részén és Makón a jég sok kárt okozott, mi annál érzékenyebb, mivel a fagy is sok kárt tett ezeken a vidékeken. Nagy jégeső volt, mint Maros-Vásárhelyről írják, Ugrán, Szent-Pálon és több nyáradmenti községben. A jég mindenütt mérhetetlen károkat okozott.

— (Utazó katonatisztek.) Junius havában a nagyszabasi tisztképző iskola részéről egy tábornok és 18 főtiszt fogja 3sikmegyét meglátogatni. Junius 16-án érkeznek a tisztek Kovásznáról Tusnádfürdőre, ahonnan 18-án Gyimesbe rándulnak ki s 19-én visszautaznak.

— (A villamos nyomorékja.) Az új kor roborogó alkalmatlansága elgázolta Budafokon *Iedncsics Pált*, aki 74 évvel a vállán itt maradt közöttünk a delizsánok régi világából. Roskadtt léptekkel totyogott át az uton. Jött a villamos és — félholtan került ki a kerekek alól. Százha minc napig fektött az új Szent-János kórházban. — Igy írja ezt hozzánk intézett reszketeg betűvetésű levelében, amelyben áldja *Ludvik* kórházigazgatót, aki megmentette az életnek, bár nyomorékja maradt szerencsétlenségének az öreg negyvennyolcas honvéd, s most nagy nyomorúságban várja kártérítési pöre végét. Am a pörök lassan folynak s arra kér a megrokkant aggastyán, hívjuk föl az emberbarátok figyelmét az ő nagy szegénységére, amelybe a baleset sodorta. Budafokon lakik a szegény öreg az Alsó sós-utca 16. száma alatt. Minden kis adományt hálás szívvel köszön meg.

— (Halálozás.) *Brauner Sámuel* negyvennyolcas honvéd hadnagy életének 74., házasságának 35. évében Rimaszombatban meghalt.

Hadadi Kovács Károly, volt ügyvéd, volt küküllővármegyei törvényhatósági bizottsági tag, nyug. kir. járásbíró életének 85-dik, boldog házasságának 50. évében Ádámos községben meghalt.

Havassy Béla dr., Vasvármegyei tb. főorvosa és kiscelli járási orvos május 21-én életének 64. évében meghalt Kiscellben. Elhunytát kiterjedt rokonság gyászolja.

Nagyülési és setétkuti *Lúlei Arnold* életének 82. évében meghalt Oszlány községben.

Say Győző nyugalmazott altábornagy 73 éves korában szívvelhűdés következtében meghalt székesfehérvárott.

Szászy Mátyás földbirtokos Tolna Mörson 84 éves korában elhunyt, Halálát 3 gyermeke, 21 unokája s 22 dédunokája gyászolja.

Ózv. Balog Mihályné sz. Balog Rozália élete 87-ik évében f. hó 18-án végelgyengülésben Kézdivásárhelyen meghalt.

Tarnassi Magra pápai nuncius ma — mint egy római táviratunk jelenti — a vatikánban meghalt.

— (Egyetemi csillagvizsgáló.) Tegnap délután *Wlassics Gyula* miuiszter elnöklésével értekezlet volt a közoktatásügyi miniszteriumban, amelyen egy egyetemi csillagvizsgáló intézet felállítását vitatták meg. Az értekezlet kimondotta, hogy főleg az asztro-fizikai célokra kiválóan alkalmas ó-gyallai obszervatóriumon kívül egy kiválóképp egyetemi csillagászati tudományos kutatások céljaira szolgáló egyetemi csillagvizsgálónak Budapest közvetlen közelében való felállítása okvetlenül szükséges.

— (A százmilliók osalás.) Párisi táviratunk szerint ma *Humbertné* jegyzőjénél, *Langvesnél* házkutatást tartottak és igen sok terhelő iratot lefoglaltak. A világ rendőrsége még mindig eredménytelenül nyomoz az agyafurt szökevények után. A párisi rendőrség Liverpoolból táviratot kapott, mely jelenti, hogy *Humberték*nak, a kiket ott a napokban állítólag felismertek, teljesen nyomuk veszett.

— (Öngyilkos joghallgató.) *Hammer Károly* 24 éves jogász, a kit jókedvű, derék fiúnak ismerlek, szalag-utczai lakásán föbelötte magát. Hátrahagyott leveléből kiderül, hogy amerikai párbajnak áldozata. *Hammer* megnyugvással ment a halálba, a melyet Isten igazságos ítéletének mond levelében, mert egy rövidlátó és sánta társát súlyosan megsértette. *Vágujhelyen* lakó szüleit táviratban értesítették fiuk tragikus haláláról.

— (A rossz asszony halála.) Családi dráma történt tegnap Budapesten, amel bele világít a főváros alsóbb társadalmi osztályának szennyébe. *Hujber József* bérkocsis revolver lövéssel megölte feleségét *Kleinberger Reginát*, mert az asszony, akit néhány éve szerelemből vett el, erkölcsi mocsárba süllyedt, s pünkösdi szombatján elhagyta az urát. A férj rálesett a hűtlen asszonyra s a Rottenbiller-utca 39. számú ház előtt üzőbe vette. Az asszony nyomban meghalt, mert a golyó szíven érte. A merénylő férjet *Lázár Ottó* 1153-as rendőr menekülés közben elfogta. Kihallgatásakor a gyilkos férj azt vallotta, hogy feleségét hűtlensége miatt ölte meg, de azért szívből gyászolja. *Szabó László* soros vizsgálóbíró ma kihalgatta a gyilkos férjet, aki ismételte tegnapi vallomását. A meggyilkolt asszony özseit *Kleinberger Samut* is kinalgatták, aki nénye emlékéit védve *Hujbertot* izgága, s könnynyelme ember színeben tüntette föl.

— (Rövid hírek.) **Bányarobbanás** történt *Fernie* mellett Britt-Columbiában, mely 170 nagyobbára külföldi munkást megölt. Csak 30 ember menekült meg. — **Három áldozatot** rabolt el a sariach egyszerre Tolna-

Mözsön egy családból. Egy fiatal asszony, *Katzenberger János* és két iker-gyermeke esett a járvány áldozatául. A falu népe óriási részvétellel kísérte a temetőbe a három koporsót. — **Halál a gyorsvonaton** Az államvasutak szegedi üzletvezetőségének főmérnöke, *Kiss György* a Fiuméből Budapestre felé roborogó gyorsvonaton tegnap meghalt. A főmérnököt tüdővész ölte meg. **A szolyvai** állami el. iskola létesítésének negyedszázados évfordulója alkalmából, az iskolai gondnokság és tanító-testület az iskola termeiben ez év junius lencedikén ünnepélyt és táncmulatságot rendez. — **Orgona-fölvatás** lesz holnap a ferencendiek belvárosi templomában. Szent beszédet *Kiss Arisztid* helyettes házfőnök mond, az ünnepi misét pedig *Osorai Zsidor* rendtartományi főnök végzi. — **Országos család.** Egy strassburgi és házeli vasgyár agyafurt ügynökei a Dunántul igen sok birtokosát becsapták. Lapos ekevasat rendeltek meg velük, s a szállítmányokban az ekevas helyett egész vaskereskedések érkeztek meg több ezer korona értékben. Az átvételt persze megtagadták, s közösen intézkednek a csalók ellen. — **A béke-szövevény** Hágában ülte meg az emlékezetes békekonferencia három éves fordulóját. Az ünnepség fényes volt. — **Az esti kereskedelmi tanfolyam**, melyet a kereskedőifjak társulata tart fenn, Mártonffy Márton és Vig Albert kir. főigazgatók elnöklésével folyó évi május hó huszonhatodikán este 9 órakor tartja záróvizsgáját.

x **Csuz és köszvény** ellen elismert legkitűnőbb szer a Zoltán-féle kenőcs. Ára 2 korona. Zoltán Béla gyógyszerárban Budapest, V., Sétatér-utca és Szabadság-tér.

x **Hölgyeim!** Tessenek megtekinteni a Szent-Lőrinci porcellán-festőgyár városi raktárában, Teréz-kört 32. szám alatt naponta beérkezett ujdonságokat. Szent-Lőrinci porcellángyár. Városi raktár Budapest, VII. Teréz-kört 32. szám. *Kuhinka István* örökösai üveggyárának főképviseelője és egyedüli raktára.

* **Színházak műora.** 1902. május hó 24-én. *Magyar királyi Operaház:* Aida, (Kezdeté 7 órakor.) — *Nemzeti Színház:* Fernandé. (Kezdeté fél 8 órakor.) — *Népszínház:* Az aranyos. (Kezdeté fél 8 órakor.) — *Vígyszínház:* X asszony. (Kezdeté fél 8 órakor.) — *Magyar Színház:* A kirakat. (Kezdeté fél 8 órakor.) — *Fővárosi nyári színház:* A görög rabszolga. (Kezdeté fél 8 órakor.) — *Városi Igazkör:* Sohse halunk meg. (Kezdeté fél 8 órakor.)

TORVÉNYSZÉK.

S Kaució szédelő banda. Ifj. *Nagy Károly* valami hangzatos cím alatt ügynökségi irodát nyitott, de üzletkörebe csak a kaució szédelés virágzó iparát vonta. Kishirdetések és ügynökök utján vagy 60-70 embert szerződett tetel magához, persze kaució mellett. Vagy 15.000 koronát szedett így össze s elsikkasztotta. — Tegnap tárgyalta a Nagy Károly-féle banda ügyeit a budapesti büntető törvényszék s a primásszédelgőt 4 évi börtönrre, segítőitársait 2 hónaptól 1 évig terjedő fogház, illetve börtönbüntetésre ítélte. Az ügyész felebbezett a vádlottak terhére.

NYILT-TER. *)

VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA

Ezen új, eredeti gyógmód rendkívüli sikerrel lesz alkalmazva **köszvény, asztma, szív-, vese-, gyomor-, bel- és hólyagbántal** máknál súlyos **ideg-, vér-, és bábajóknál**. Biztos védelem szélhűtés és elmozavar ellen 12 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással szímoi be.

E gyógmód megalapítójának és egyedüli képviselőjének **Dr. Kovács J.** egyetemi orvostudornak (Hemepatia) rendelőintézete van

Budapest V., Váci körút 18. szám alatt.
Rendelés naponta 9—12-ig és 8—6-ig. Díjazott levélre válaszol.
Betegeket, intézetben kívül is kezel. Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógmódja.

*) Ezen közleményért nem vállal felelősséget a Szerk.

S P O R T.

∞ **Kerékpárverseny este.** Az „Olympia” Sport Egyesület holnap vasárnap este hat órakor tartja az idén harmadik nemzetközi kerékpár- és motorversenyét, a csömöri-úti millennáris versenypályán. A verseny édeskesoek ígérkezik egyrészt a berlini Müller szereplése másrészt Gerger miatt. Igen erős ellenfél lesz *Papp Gyula*, aki egy új francia motor triciklit hozott magával. A versenyre 63 versenyző 168 nevezést adott le.

∞ **Egyesületek versenye.** E címen junius hó 29-re országos jellegű atletikai viadalt tervez a Magyar Athletikai Club. A verseny számai: 100 yardos, egy negyed

ang. mfd., 1 ang. mfd. és 3 ang. mfd. síkfutás, 120 yardos gátverseny, távolugrás, magas ugrás, súlydobás, diszkosvetés. A versenyre a gróf *Andrássy Géza* által a M. A. C. nak ujabban felajánlott értékes tiszteletdíjat tűzik ki vándordíjnak, mely egy-egy évre a győztes egyesület birtokába megy. A nyert egyesület azonkívül két selyemzástól kap. egyet nemzeti színben, egyet a győztes egyesület színében.

BUDAPESTI TÖZSDÉK.

Gabonatözsde.

Kész ruüzlet.

A malmok ma szüneteltek és csak a legsürgősebben ajánlott tételeket vásárolták. Az árak nem tarthatták ennél fogva magukat, hanem körülbelül 5 fillérrel csökkentek, amit a határidőüzlet nyomott hangulata is előmozdított. Elkelt 6000 mm. buza.

Az elmúlt héten

	érkezett	elment
buza	83680 mm.	16005 mm
rozs	3005 "	138 "
árpa	3711 "	2814 "
zab	8609 "	13241 "
tengeri	66 10 "	44667 "
repce	" "	" "
liszt	2446 "	66404 "
korpa	" "	12770 "

Eladatott buza: Tisza vidéki: 2000 mm. 79 kgr. 9 K. 22 és fél f. három hónapra. Pest vidéki: 500 mm. 78 kgr. 9 K. 10 f., 100 mm. 77 kgr. 9 K. három hónapra. Fejérmegyei: 550 mm. 76 kgr. és 560 mm. 78.8 kgr. átlag 9 K. 05 f. három hónapra. Makói: 900 mm. 77 kgr. 9 K. 02 és fél f. három hónapra. Zenta: 1500 mm. 74 kgr. 8 K. 75 f. három hónapra. Dunai: 2000 mm. 76 k. 8 K. 70 f. három hónapra. Tengeri: 300 mm. 5 K 19 f. készpénztetés mellett. Zab: 100 mm. 7 K. 35 f., 100 mm. 7 K. 27 és fél f., 100 mm. 7 K. 20 f., 100 mm. 7 K. 15 f. készpénzfizetés mellett.

Határidőüzlet.

Derültebb időjárás mellett a remények az új termés iránt is derültebbek, az októberi buza ennél fogva lanyha irányt követett. A májusi buza lebonyolítása szintén nyugodtnak ígérkezik és így a még e hónapra szóló kötések felszámolása áresökkenést idézett elő. Tengeri iránt bár még mindig lényeges érdeklődés mutatkozik a külföld részéről, ma azonban nem fejlődött ki nagyobb üzlet és így az árfolyama változást alig mutat fel. 1903. májusra szóló tengeri-kötések is fordultak már elő, még pedig circa 20 fillérrel olcsóbban, mint a jelen májusi tengeri. Általában pedig nyomott hangulat mellett korlátozott volt a forgalom.

Délben jegyezz: májusi buza 8,52-53, októberi buza 7,72-73, októberi rozs 6,66-67, októberi zab 5,82-13, májusi tengeri 5,13-14, júliusi tengeri 5,18-20

Felmondatott 1902. május 29-iki átvételre:
buza 10.000 mm.

Érték-tözsde.

Előfizésde: Osztrák hitelrészvény 688,50 Magyar hitelrészvény 713,50. Koronajáradék —. Leszámitoló —. Jelzálog —. Rimamurányi —. Államvasut 695.—. Dél vasut —. Alpesek —. Városi villamos —. Közúti vasut —.

Zárlat: Osztrák hitelrészvény 689.—. Magyar hitelrészvény 714,50 Korona. —. Leszámitoló —. Jelzálog bank 467.— Rimamurányi 516.— Államvasut 693,50 Déli vasut —. Alpesek 411.—. Városi villamos —. Közúti vasut —. Salgótarjáni —.

A szerkesztő postája.

Pán. Reményt keltő haladás. Szinte közzölhető. Ne csüggedjen és írjon ezután a papiroznak csak az egyik oldalára.

Tanítónő. Már üzentük, hogy az első üzenet téves volt, tehát csak kérjük a folytatást.

B. Gy. Szolyva. 1. Igenis, az állami tanítók is oda értenek. 2. Polgári leányiskolai tanár. 3. Az irodalomban nem ismerünk „bejegyzett” cégeket. Nem azt nézzük, országos nevű ember-e a cikk írója, hanem azt, hogy mit ér a cikke. 4. Kerepesi-ut 15.

B. B. M.-Padé. 1. A cikke jönni fog. 2. Azt a kéziratot még nem olvashattuk.

H. K. Baranya-Németh. Nyilván félreértette B. B. cikket, illetőleg annak szatirikus hangját. E miatt nem közöljük az ön cikkét, mely fölösleges nyilatkozatokra adna alkalmat.

Tuhutum. Nagyon szivesen, mert ez a testvérünk csakugyan mezeidemi. Irunk E. tanár urnak.

Laptulajdonos a „Magyarság” kiadóvállalata.

Fióközletünknel a ház lebontása miatt nagyon olcsó árak.

1 legujabb angol homespun női gallér 110 cm. hosszú, remek színekben . . . 6.50 frt.
 1 nagyon elegáns francia batiszt pongyola . . . . . 4.50 ”
 1 elegáns utcai ruhára való angol zephir, minden hozzávalóval és díszszel 2.50 ”
 Legfinomabb francia battist teljes ruhára, minden hozzávalóval és csipkedíszszel 2.05 ”

Francia delein, remek színek és mintákkal, egész pongyola vagy ruhára való, hozzávalóval és díszszel (7 m.) . . . 4.— frt.
 Legfinomabb Cloth, remek színekben, selyem fényű blousra, alsó szoknyára stb. alkalmas, 140 cm. széles, méterenkint . . . . . —.70 ”
 1 ablakra való csikos tunis-szövet függöny bordó, teget és crém színben 1.50 ”

Gyönyörű mintás csipkefüggönyök, m.-kint —.20, —.30, —.35, —.50, —.60 frt.
 1 legfinomabb cloth vagy cachmii paplan 2 személyre való, minden szanben 4.50 ”
 Paplanlepedő finom vászonból . . . . . 1.80 ”
 1 vég remek Herczeg-vászon 30 rőt.
 1 vég dunna-vászon 30 rőt.
 1 vég finom chifon 30 rőt.
 1 vég lepedő-vászon varrás nélkül.
 1 vég czérna-kanavász 30 rőt.

Vidékre csak utánvét mellett lelkiismeretes kiszolgálás.
Pártoljuk a magyar céget!

HERCZEG és HORVÁT

Budapest, VII. kerület, Kerepesi-út 52. szám alatt. Adria-szállóval szemben.

SZÍNHÁZAK.

Vasárnap, 1902. május 25-én.

M. KIR. OPERA.

A dénevér.
Kezdete fél 8 órakor.

Nemzeti Színház.
Fernande.
Kezdete fél 8 órakor.

NEPSZÍNHÁZ.
A régi szerető.
Kezdete fél 8 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.
A régi szerető.
Kezdete fél 8 órakor.

Kuruc Feja Dávid.
Kezdete d. u. 3 órakor.
este:

X asszony.
Kezdete fél 8 órakor.

URANIA.
Kezdete d. u. 4 órakor.
este:

A budapesti élet.
Kezdete 8 órakor.

Magyar Színház.

délután:
A Magdolna.
Stuart Mária.
A vöröshajú.
Kezdete d. u. 3 órakor.
este:

A kirakat.
Kezdete fél 8 órakor.

Főv. nyári színház
délután:
A sziklához lánczolt királykisasszony.
Kezdete d. u. 3 órakor.
este:

A görög rabszolga.
Kezdete fél 8 órakor.

Városlig. nyári színház.
délután:
Madarász.
Kezdete d. u. fél 4 órakor.
este:

Soh'se balunk meg!
Kezdete 7 órakor.

Box-Calf

borjubőr ma a világ legjobb és legtartósabb bőre, nem kell vixelni, viseletben pedig szép és elegáns. Mérték elegendő a lábnak papirosra való körülrajzolása.

Kizárólag saját készítmény. Föltétlen jó állás. Árjegyzék ingyen és bérmentve.
 Borjubőr, sima, strapára való 3.20. Borjubőr betétes 3.—.
 Borjubőr bergsteiger, gavallérforma 3.20. Box-calf, bergsteiger, feltűnő elegáns 4.—. Divatos barna bagaria bergsteiger, elegáns 4.—. Lakk, cugos v. bergsteiger 4.—. Női verge cugos v. fűzős 3.—. Box-calf fűzős 3.50. Barna divatos fűzős v. gombos 3.50. Lakk, cugos v. fűzős 3.50. Gyermekcipők 3 évig 1.—.

Agulár Ede

Budapest, VII. ker., Kerepesi ut 22. sz. az Uránia-színházal szemben.

KÁVÉ

tartós vászonzacskóban
 4 1/2 kiló Cuba-kávét frt 7.50
 4 1/2 „ Gyöngy-kávét „ 7.50

Belák István

BUDAPEST,
 VII., Rottenbiller-utca 4. sz. alatt.

A legnagyobb világhírű cipő-áruház

Agulár Dávid

Erzsébet-körút
 6/o szám.

Ingyen féltalp v. sarok v. bármily javítás.
 Ingyen színes vagy feketebörkenőcs vagy suvix.
 Tartósságáért irásilag jótállók.

Nem tetszés esetén a cipőt kicserélem vagy a pénzt visszaadom.
Női-cipők:
 Zerge, cugos v. fűzős 3.—
 Zerge, gombos, kesztyűszár 3-30
 Sovró, lakk v. keztyűbőr, fűzős 3-60
 Zerge v. színes kereszt-csattal 2-20
 Lantán, szivalaku cugos 2-50
Férfi-cipők:
 Borjubőr, cugos, sima v. heletes 3.—
 Vix-calf, fűzős v. betétes 3-20
 Feltűnő elegáns box-calf 4.—
 Pincercipő, alacsony sarok 1-20
 Szegényeknek uri v. női cugos 2-50
 Gyár saját háromemeletes házában, 80 lakóval, hol több, mint 100 munkást foglalkoztatok. Konkurrencia ki van zárva. Vidéki megrendeléseim elyint küldök, mintha az illető hivatalosított volna. Árjegyzék több 100 divatos ábrával bérmentve és ingyen.

Kávé

4 és fél kiló vételnél, mely több fajta is lehet, elvámolván és bérmentve utánvétellel küld

1 kiló háztartási kávé — frt 1.15 1.20 1.30
 1 kiló Cuba kiv. finom kávé — „ 1.40 1.60 2.—
 1 kiló Mocca-kávé — „ 1.40 1.60 2.—
 1 kiló Arany Jáva — „ 1.40 1.60 2.—
 1 kiló igen finom pörkölt kávé — „ 1.30 1.60 2.—

Eisele-kávéraktia

BUDAPEST,
 Nefelejt-utca 8-ik szám alatt.

Minden gondot és fáradságot

megtakarítanak a t. butorvevők, ha egyszerűen a régi, elismert hírnevű

Sárkány és Schülz

butorcéghez,
 Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 12. szám alatt
 a New-York kávéházzal szemben

fordulnak, a hol is mindenkor dusan felszerelt raktára található a minden fajta massív kivitelű butoroknak a legjutányosabb áron irásbeli jótállás mellett.

Személyes meggyőződésre kéri fel a t. butorvásárló közönséget

Sárkány és Schülz

butorcég, kárptások és díszítők
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 12. sz.
 a New-York kávéházzal szemben.

Kávé és tea árak:

1 kiló háztartási — — — — — 1.20 frt.
 1 „ verseny Portorikó — — — — — 1.30 ”
 1 „ Portorikó — — — — — 1.50 ”
 1 „ gyöngy, finom — — — — — 1.50 ”
 1 „ mokka — — — — — 1.40 ”
 1 „ mokka, legfinomabb — — — — — 1.60 ”
 1 „ arany Jáva — — — — — 1.40 ”
 1 „ arany Jáva, legfinomabb — — — — — 1.60 ”
 1 „ Kuba, finom — — — — — 1.70 ”

Különösen ajánlom kitűnő frissen pörkölt kávéimat.
 1 kiló vegyes pörkölt — — — — — 1.40 ”
 1 „ finom pörkölt — — — — — 1.60 ”
 1 „ Kuba, pörkölt — — — — — 1.80 ”

Kávéhoz csomagolható:
 1/2 kiló Mandarin-tea csász. kev. — — — — — 1.60 frt.
 1/2 „ Mandarin-tea csász. kev. — — — — — .85 ”
 1/2 „ háztartási tea — — — — — 1.25 ”
 1/2 „ háztartási tea — — — — — .65 ”

4 1/2 kilós postaszák megrendelésnél már vidékre is teljesen bérmentve és elvámolván küld

Balogh László

kávé- és teakivitel
 üzlete
 BUDAPESTEN.
 Főszék: VII., Rottenbiller-utca 12 a. Fiók-
 üzletek: VI., Andrássy-ut 38. és VII., Dohány-
 utca 61.

HATSCHEK MIKSA
 Optikus (azelőtt Václav-utca) most:
 Y., Eskü-ut 5, (Klotild palota.)
 A „Belvárost Kávéház” mellett.)
 Jelmez és népviseletű fényképek (színes) nagy választékban
 Színházi látások 4 frttól feljebb. Vadász- és verseny-tárcsók 8 frttól feljebb. Szemüvegek, orrszorítók és lorgnettek 1 frttól feljebb. Lég-súlymérők 4 frttól felj. Hőmérők 40 krtól felj.
 Műszemek és választékban, (nalam minden fájdalom nélkül be is tételtek.)
 Fényképező gépek 75 krtól, illetőleg 3 forinttól (nagyobb 6 forinttól) feljebb. Szerek napi árért.
 Kirchner-féle elvira-gltár és hegedű-húrok.

A villamos-vasut megállóhelye.
 Ma vasárnapon és holnap hétfőn
Friss Pschorbräu-csapolás
 Potucsek István vendéglőjében, József-körút 46. sz.
 Kitűnő konyha, hamisítatlan borok. Minden kényelemmel berendezett étterem.
Olcsó árak. Figyelemes kiszolgálás.
 József-körút és József-utca sarok.

Legjobb árban veszem a forgalmi és régi bélyegeket minden mennyiségben veszek, cserélek, eladok.
PRÜCKLE & C.
 BUDAPEST,
 IV., Koronaherczeg-utca 3. sz. 44.

APRÓ HIRDETÉSEK.
Az apró hirdetések árát előre kell fizetni. E rovathat minden szöveges beiktatása 2 fillérbe, vastagabb betűből 4 fillérbe kerül. Fővilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a hirdetés alatt álló kis számot közli vele. Lovóbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyegyet beklózik. Vidékről igen könnyelműen beküldhetők az apró hirdetések postautalvánnyal, mert a postautalvány szelvényére az apró hirdetés szövege is könnyen elfér. Az elírás igen egyszerű, mert mindenki kiszámíthatja az apró hirdetés árát. Apró hirdetések felvételének a kiadóhivatalban, Vámbé-körút 8. sz.

BUTOR
részletre vagy készpénzért kapható
Gonda Lipót
butorraktárában, csakis
Dobány-utca 10.
Állást keres.
Dobánytörsdében, mint elárúsitón szerény feltételek mellett állást keres egy igen szép bizonyítvánnyal rendelkező székely leány. Címét megtudhatni a kiadóban.

500 frtot
fizetnek annak, ki a **Bartilla fogvizet** használatára mellett, ügye 33 kr., valaha ismét fogfájást kap vagy szája büzkli. (Csomagolásért külön 10 kr.)
Bartilla-Wickler Ed.
Wien, 1901, Sommergasse 1. Főraktár **Budapest**: Török J. Király-utca 12. sz. Andrassy-utca 20. sz. Dr. Egger, Váci-körút 17. Csakis **Bartilla** fogvizet kéréndő. Hamisítások bejelentése jól jutalmaztatik.

Egyházi szerek,
lobogók, képek és könyvek legolcsóbban kaphatók:
Szüts és társánál
Budapest, IV., Ujvilág-utca 2. sz.
! Legújabb levelező!
Ünnyevő és házi titkár. Mindennemű levelek, okmányok, számlák, kérvények, folyamodványok, szere mi levelek stb. megszerkesztésére.
Ára csak 2.- korona. 2 kor. 20 fillér előleges megküldés ellenében bérmentve küldi **Barta Lajos** könyvkereskedő **Budapest**, V., Lipót-körút 20.

BUTOROK
nj, valamint csak kevéső használtak, képek, varrógépek, perzsaszőnyegek, 1 fehér gyermek pólyaszekrény, órák, lámpák stb. stb. csodálatosan olcsón vásárolhatók **Budapest**, VI., Gyár-utca 2., a Vakok intézetével szemben.

ajánljuk megrendelésre a bukaresti magyar Kolonia társadalmi életét és a társulatok történelmére tárgyaló **EMLÉK-KÖNYVET.**
Első terjedelmes munka, mi Romániában magyar nyelven megjelent.
A mű értéke mellett bizonyít, hogy a császár és királyi felsége is elismeréssel fogadta a szerzőnek legfelsőbb elismerését a követség útján fejezte ki 1902. március 6-áról. Hasonlólag elismeréssel nyilatkozott a máról József és a főherceg császár és királyi felsége.
A nagy egyetemes ívny nyomott 13 iv terjedelmű 42 képpel díszített munka ára 5 korona posta széküldéssel.
Megrendelhető a szerzőnél, **Bakarest-Bartaria** 3. sz.
Bálinth János magyar miss. lelkész.

SPECIALISTA
SÉRVKÖTŐK
Keleti J. orthopédiai műintézete ajánlja minden sérvben szenvedőnek a legújabb és modern szerkezetű 1900. évben császári és királyi szabadalmazott sérvkötőjét. Nem csuszik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kitérő fekvése által feltétlenül minden más gyártmányt.
Ára: Egyoldali 12 korona, Kétdoldali 24 korona.
Gyáraimban teljes jótállás mellett készülnek továbbá: járó- és támgépek, műfűzők fordónőttek részére és sciosis-nál Hensing rendzere szerint. Műlábak és kezek, haskötők, köldök sérvkötők, görcsérhársnyák stb. stb.
Mustrált árjegyzékeket titoktartás mellett ingyen küld székü.
KELETI J. orvos-sebészeti mű- és kötszergyára (alap. 1878.)
BUDAPEST,
IV. ker., **Koronaherceg-u. 17/M.**
Gyár: Központi városház.
Kértek a címre jól ügyelni.
12 koronás rendelésnél bérmentve. — Meg nem felelő készséggel kicserélek.

Eladás nagyban és kicsinyben!
BUTOR-ELADÁS.
Dus választék szilárdgyártmányu asztalos és kárpitozott butorokban egyszerű és legdiszesebb kivitelben.
DÓSA KALMÁN asztalos és kárpitos, **Bpest,** Erzsébet-tér 18. sz. I. emelet.
Eladás nagyban és kicsinyben!

Mindenkinek ijesztője a szürke haj.
Számos szer lesz a szürke haj elpárolására hatástalanul elhasználva. Sok kísérlet után végre sikerült **Huszár-féle**
Hajregenerator-ában egy hatásos szeret találni, melyvel megszüntül a haj és szakáll a volt hajszin, barna, fekete vagy szőke visszanyerhető anélkül, hogy a fejbőr és fehérméreg bepiszkolódna. 1 kis üveg 2 korona, nagy üveg 4 kor. 50 fillér.
Kapható **Budapest**: Török József gyógyszerésznél **Király-utca 12. sz., Dr. Egger Nádor-gyógytárában,** Váci-körút 17. sz.

GEDULDIGER HUGÓ
első magyar ruganyanta-bélyeggyár és véso-intézet
Budapest, VI. ker., Váci-körút 17. szám.
Minta-árjegyzékek ingyen.
Viszontelárusítók kerestetnek.

A MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR
orthopédiai műintézetben
Budapest, VII., Kerepesi-ut 32. sz. (a Rákosszentmihályi szomszéban.)
SÉRVKÖTŐK.
Egyoldali 2, 4, 6 és 8 frt. Kétdoldali 4, 8, 10 és 12 frt.
A legkitérőbb kivitelben kaphatók: **Műlábak, műkezek és műfűzők fordónőtteknek, egyenestartók, haskötők, görcsérhársnyák stb. stb.** mérték szerint jótállással készíttetnek.
A betegápoláshoz szükséges összes cikkek valódi francia övezet különlegesen nagy választékban és jótányos árák mellett kaphatók.
Leletkimutatás kiszolgálása. Kért árjegyzéket ingyen és bérmentve küld a vállalat.

TILLER MÓR ÉS TÁRSA
császári és királyi udvari szállítók.
Magyarország első egyenruha készítő intézete
BUDAPESTEN, Váci-utca 35. szám alatt.
ÜZLETÁGAINK:
EGYENRUHAK. Magyar díszruhák.
LIBERIÁK. Polgári ruhák.
FEHÉRNEMŰEK. VIVOSZEREK. Párbajszerek. Egyverek és forgópisztolyok. Árdekek, sarkantyúk. Érdemjelek és szallagok. Utazó bőröndök. Bőrneműek. Arany és ezüst himzések. Zászlók, stb.
Kalapokat: egyenruhához és polgári használatra 4-6-7-8 korona.
Képes árjegyzéket minden cikkről kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Kettős elektromágneses kereszt vagy csillag
R. B. 36967. szám.
Nem Volta-kereszt! **gyógyít és felüdít** **kezesség mellett.** Nem titkos szer
E készülék gyógyít és segít fej-, fül- és fogfájásnál; a migrén, neuralgia, vértelülés, sápkór, szédülés, a fülzúgás, nagyothallás, a szívverés, szivgörsök, asztmatikus rohamok, a gyomorgörsök s egyéb görsök, az étvágytalanság, a hideg kezek és lábak, a nemi elgyengülés, a csusz, köszvény, ischias, a gyengeség s ágyvedesség bajaiban: influenzában s a vele járó hátfájásoknál; különösen idegbantalmaknál s a velők járó álmatlanság s különféle gyengeségi állapotok bajaiban; a rendetlen vérkeringés bajaiban s még sok más oly bajban, a melynek a normalis orvosi kezelés szerint villanyos áram a gyógyító szere. Nagy figyelemre méltó az a körülmény, hogy huszvéts betegséget teljesen meggyógyított. Az irodámban levő elismerések és bizonyítványok, a melyek a világ minden részéből hálásan emlékeznek meg találmányomról, mindenkor mindenki által megtekinthetők. A kit legkésőbbben 45 nap alatt nem gyógyít meg készülékem, az visszakapja a pénzét. Ahol már minden hasztalan volt, kérem, tessék a készülékemet megpróbálni. Figyelmeztetem a t. e. közönséget, hogy az én készülékem nem téveszthető össze a Voltával, mely teljes hatástalansága miatt Németországból, sőt Ausztriából és Magyarországból is hivatalosan ki van tiltva, míg az én elektromágneses készülékem kiváló gyógyító erejénél fogva, általánosan elismert, közkedvelt és elterjedt. Már csak rendkívüli olcsósága is erősen ajánlja.
Nagy készülék ára 6 korona. Kis készülék ára 4 korona.
Idült betegségeknek alkalmasandó. Csak gyermekeknek s nagyon érzékeny nőeknek való.
Fő központi eladási és szétküldési hely a bel- és külföld részére:
MÜLLER ALBERT, Budapest, V., Vadász-utca 42/R. sz. Kálmán-utca sarkán.

Mentő munka.

XLVII. Az arányosításról.

A közhelyek és erdők arányosítása a Székelyföld egy nagy részén be van fejezve és így a már keresztülvit arányosításokon segíteni nem lehet, azokat meg nem történte tenni, a régi állapotot visszaállítani jogi képtelenség. Az ilyen ígéretet, az ilyen vágyak lehetnek egyes népművelőknek kenyérkeresete, de higgadt gondolkodású ember, ki a tulajdon szentségéről fogalommal bír, ezen ámitásokra nem vállalkozhatik. Hiba, tévedés, a viszonyok, a székely nép multja, gazdasági helyzetének nem ismerése bőven van a régi — ma is érvényben lévő arányosítási törvényben, ép ezért a székely nép érdekében első kívánság az arányosítási törvény módosítása.

Mozgalom van úgy a tagosítási, mint arányosítási törvény módosítására, a kérdő ívek is széte lettek küldve, mindenkitől kérnek véleményt, de azoktól nem, kik a mizériákat legjobban ismerik, kik nap-nap után hallják a panaszokat és látják az állapotok rosszát, de azon a törvény hiányossága miatt képtelenek segíteni a bíróságoktól és az ügyvédi kamaráktól — holt első sorban ezek véleményére lett volna szükség.

A hozandó arányosítási törvénynek oda kell irányulni, hogy a létező bajokon segítsen, hogy az ezután következő arányosítások amennyiben lehet a nép javára szolgáljanak és a már megejtett arányosítások is korlátozó intézkedések által némileg az új arányosítási törvény intézkedései alá jöjjenek.

Az új arányosítási törvény fő feladatának kell lenni, hogy a legeltetési érdekek, a fa-kihasználási jog a tulajdonjoggal kapcsolatosan meglegyen védve.

A hol az erdő állandó községi háztartási szükségletre lett fordítva, az erdőkezelési, fentartási költségeket, adókat a község hordozta, az erdőből befolyolyó jövedelmet a község élvezte, ahol a legeltetési, faizási élvezet ingyen használat tárgya nem volt: az ilyen erdők, közhelyek — mint a községek tulajdonai — az arányosítás alól kiveendők. Kiveendők továbbá az arányosítás alól azon erdők is, melyek a régi székely városok tulajdonait képezik, kiveendők azon erdők, melyek valamely községnek fejedelmi adomány, ajándékozás vagy vásár folytán jutottak tulajdonába. Kiveendők az arányosítások alól azon befüggő — a község közvetlen közelében lévő — erdős területek, melyek az éghajlati fekvés, a talaj minőségénél fogva valódi szakértők véleménye szerint gyümölcsös kertek létesítésére alkalmasak, az ilyen szabású helyek szintén a község tulajdonába bocsátandók át.

A mi a fennebb felsorolt helyeken felül fennmarad, csakis az képezheti a birtokosság között arányosítás tárgyát. Az arány megállapításánál kulcsul a birtokmennyiséget kell elfogadni — azonban a részesedésből kizárólag azok, kik a község területén belsőleg nem bírnak, a birtokmennyiségből pedig az erdők és legelők feltétlenül kihagyandók, mivel a régi székely joggyakorlat szerint is ilyen volt a használat kulcsa — ezt pedig lehetőleg épségben kell tartani Hatályon kívül kell helyezni a földesuri azon jogot, hogy a volt földes ur bármily kis birtoka után külön kiszakítási jogot élvezzen. Hatályon kívül kell helyezni a törvény azon rendelkezését, hogy az urbéresék külön csoportban kapják ki erdőiletményeiket. A külön kiszakításra való jogosítványt lehet és kell is korlátozni. Nézetem szerint 100 holdnál kisebb területet természetben kihasítani senkinek sem lehet, mert ennél kisebb terület gazdasági kihasználásra nem alkalmas. De itt már ismét korlátot kell felállítani és hogy a színleges vásároknak eleje vétessék, csak is oly birtok után engedhető meg a külön kiszakítás, mely a kiszakítást kérő birtokosnak — a kulcs megállapítási tárgyalás előtt félévvel telek-könyvi tulajdonát képezte és tényleges birtokában is volt annak a tulajdonos. Ha azonban az arányosítás végleges befejezése előtt a színlegesség kitűnik, az esetben az ily kiszakított rész is a birtok közösségben maradtak birtokába olvad be — fennmaradván a tulajdonosnak természetesen a részesedési hányada a birtoka után. A külön kihasított erdők 100 holdnál kisebb területekre az arányosítás befejezése után sem lennének feloszthatók és így a 100 hold terület, mint eloszthatatlan birtok minimum lenne kimondható. A már egyszer arányosított területen további arányosítás nem lenne megengedhető.

A becslés egy erdész-szakértő elnöklete alatt lenne keresztül-viendő négy becslő közreműködésével, kik közül kettőt a kisebb, kettőt pedig a nagyobb birtokosok választanának. A becslés befejezése után minden birtokosnak joga lenne az ellen felszólalni. Felszólalás esetén — vagy azon kívül is az eljáró bírónak kötelessége lenne az egész becslési eljárást két erdész- és egy gazda-szakértőből álló bizottsággal felülvizsgáltatni és amennyiben a két becslés között eltérés mutatkoznék, joga lenne az eljáró bírónak egy újabb, szintén három tagból álló becslő-bizottsággal a két becslés közötti különbséget megvizsgáltatni és a valódi értéket megállapítatni. Ezen eljárás drágitaná az eljárási költséget — de mivel a becslés az alapja az arányosításnak, az figyelemben nem jöhet. Ahol azonban külön kiszakítást nem kíván senki, ilyen helyeken az egész becslési eljárás mellőzendő lenne. Az összes arányosítási

költségeket fele részben az állam, fele részben a birtokosság fizetné, mert az állam fél költségért kapna helyes felmérést és a jövedelemre vonatkozó becslést és kapna katasztert s így ily helyeken az állandó kataszteri felvétel fölösleges lenne. Iskolák, egyházak, közalapok, amennyiben illetményük a 100 holdat meg nem haladná, a többi birtokosokkal állandó birtok-közösségben maradnának.

A becslés és kulcs megállapítása után jönne az elhelyezkedés kérdése. Az elhelyezkedésnél mindenekelőtt szakértők meghallgatásával tisztába hozná az eljáró bíró azon kérdést, hogy a községhez közel van-e olyan felosztandó terület, mely nem képez feltétlen erdőtalajt és mely legeltetésre alkalmas. Ha van ilyen részlet, szakértők megállapítják, hogy a község eszére hazajáró marhacsordájának legeltetésére mekkora terület elégséges. Ezen megállapítás után az erdészeti közegek meghallgatásával az eljáró bíró ezen területet az erdők sorából törli és annak a legelő-mivelési érdekei felvételét a kataszter és erdőgondnokságnak megrendeli. Ha pedig az ily terület erdei legelőnek alkalmas, az esetben azt az erdei legelők sorába írta át. Az ily legelő-terület az összes birtokosok közösen maradó — de részesedés szerint megosztott tulajdonát fogja képezni.

Ezután elhelyezkednének azok, kik birtok-közösségben maradtak és végül azok, kik egyéni kihasításra vannak feljogosítva. A birtok-közösségben maradtakra nézve az erdőkezelést, használatot az erdőtörvény szabályozza és így azok a sok tekintetben módosításra szoruló erdőtörvény intézkedései alatt állának. Természetesen a birtokosság egyeteme azonnal szervezendő lenne szabályrendelettel, mely szabályrendelet a törvényszék jogi véleménye és az erdészeti hatóság gazdasági véleménye alapján lenne jóváhagyásra felterjesztendő. A szabályrendelet egyik lényeges pontját kellene képeznie a tulajdon korlátozásának, mivel ily korlátozás nélkül a székely fajt megmenteni nem lehet az elpusztulástól; a szabályrendeletnek egy wotthona kellene biztosítani a székely nép számára olyképp, hogy legalább a századok óta bírt erdő joga némileg a jövő nemzedékre kihatólag is biztosítva legyen, hogy legyen legelője, egyen fája — ha már a termőföld lassan el is pusztul a lába alól. A jövő nemzedékre kiható eme biztosítás nem újabb idea, nem amerikai találmány; az megvan a régi székely-jogban az 1555-ik évi Székely-Udvarhelyen hozott székely statutumokban is. Így tehát nem újat kell alkotni, hanem a feledésbe ment régi szokásjogot felújítani.

A birtok-közösségben maradtakra a szabályrendelet kimondhatná azt, hogy senki a birtok-közösségben maradtak közül illetményét másnak nem adhatja el, mint azoknak, kik vele

János haza viszi a pénzt...

(Góbbé-história.)

Írta: Jakab Miklós.

Kászon Csikszeredától csak egy futamodásra van. Kászon körül pedig savanyuvizforrások buzognak a fenyvesekkel borított sziklából. A savanyuviz ilyenformán Kászonban nem sokat ér; de Szeredában már adnak érte valamit s így már ott is lehet egy pár krajcárt keresni vele s odább, ahol nincsen és csak szódából iparkodnak utánozni, éppen nagy becsben áll; részint mivel a borral nagyon jó — részint pedig orvosság is, melyet sokféle nyavalya ellen sikerrel lehet alkalmazni. Mert az ország ebben a tekintetben nem jól van berendezve. Arra nálunkfelő kevés a buza, sok a savanyuviz, a fenyőfa, meg a kő, az ország más részeiben pedig buza csak van, van rozs is, de mit ér, ha savanyuviz nincsen. Ennélfogva azt hozatni kell és vonaton meg szekerekkel hozzák, azonban mire megérkeznek, olyan drága, hogy voltaképpen okosabban teszi az ember, ha bort iszik. Nyáron azonban csak nálunk is van mezei munka s így csak a fehernepek visznek egy-egy korszóval reggelenként Szeredába. Ugy ősszel azonban, mikor a törökbuza-szedésnek vege s a kórot is learatták, a szekeres székely savanyuvizet kereskedik. Az ilyent úgy hívják, hogy *szekeres ember*.

Bálint János pedig szekeres, már t. i. szekere és lova van s így ősszel és tavasszal, míg nincsen mezei munka, ő is borvizet.

Kihuzta tehát a szekérszínből a szekeret, meg-

kente hájjal mind a négy tengelyét; mert okos ember e nélkül hazulról el nem indul. Avashaj a ház körül mindig akad s a kerek ettől éppen olyan jól forog, mint a degenyegtől s ezért nem kell pénzt adni. Azután lehozta a bijuból a borvizetvegeket tartalmazó ládákat, szénát tett föl az utra. Ő már jól tudja, hogy mennyi fell, föltette a gyékényfödelet a szénára, abrakot adott a lovaknak, felhuzta a jobbik harisnyáját, kitette a szekerre nem csak a zekéjét, hanem a szokmányt is, mert hátha esős idő következik. Az őszi és tavaszi eső pedig úgy átjárja az embert, hogy megludbörösödik a háta tőle. A szokmányon keresztül azonban oda sem néz neki János, annak ujnívastag szürke posztóján át nem hatol semmiféle víz. Végül megittatta a lovakat és befogott.

Igy fölkeszülve azután Bálint János elindult. A borvizkutig vele ment a felesége is, hogy segítsen az üveget megöltetni. Lassu, unalmas munka ez, tölcscrrel kell minden egyes üveget töltögetni s azután csak időre ledugaszolni. Mert ha azonnal ledugaszolják, a víz ereje széjjeleveti az üveget. Ők azonban már igen jól értenek ehhez s így a művelet minden baj nélkül véget ér. Azaz dehogya, míg a dugaszolás foly, a szekér mellett legelésző lovacskák közül valamitől megijedt a szajbali, már amelyiket belről fognak a rud mellé, s megfutamodott a falu felé.

Bálint János mérgesen dugta zsebre a pipát s ostorral a kezében zsörtölődve kocogott megugrott lova után. Mikor Kászonba beerkezett s még mindig nem érte utol, sem pedig szembe

nem jött senki, hogy elfogja, elkeseredésében ilyen szókra fakadt:

— Oh Szűz Mária, pofozd fel a rusnya békáját, az azóta már nem csak Kászonból, hanem Szeredából es kifutott. Kutyateringette, hisze pedig mehet a szekervel eleget Tordáig!

Ekkor jutott eszébe Bálint Jánosnak, hogy pénteki nap van.

— Ennyye, hogy a tűz vessse fel — elmékedik tovább — ha eszembe jut hamarabb, nem es menyek vala, ma, 'sze hónap es nap van.

És kocogott szorgalmasan tovább, hogy izzadt bele. De hát mit ért mindez? Semmit, éppen semmit. A lónak ugyanis négy lába van s ezért sokkal jobban tud futni, mint az ember, mégha olyan kicsiny hitvány kabala is, mint a Jánosé. No már hitványnak nem hitvány biz' az, mint a történet folyamán később kitudódik, hanem kicsiny.

Am kell, hogy mindennek vége szakadjon idővel s így most is cigányok jöttek szemben Csikszeredából és azok elfogták a *Csinost* és visszahozták.

János lihegve mondott Istenfűzessét s azzal visszafordult. A péntek azonban sehogy sem akart kimenni a fejéből.

Igy nem valami jó kedvvel indult ennek az utnak s mondta is:

— No ha valami baj nem lesz az uton, hát akkor engem se hijjanak Bálint Jánosnak.

De azért utra kelt.

Csikszeredában nem sokat időzött, hiszen ott nincsen ára a borviznek. Megállott az Albert Balázs boltja előtt, vett egy pakli gyufát; egy

birtok-közösségben állanak, és csakis ha ezek a vásárra teljességgel nem reflektálnak, az esetben adható el az másoknak is, de az ily eladáshoz a birtokosság képviselőinek beleegyezése szükséges. Kinek fia-utódai vannak, azok a közösségben lévő birtokaiknak csakis fele részét adhatják el — de a megmaradó fele résznek oly terjedelműnek kell lenni, hogy minden fiugyermek részére annyi maradjon meg, mennyi részszel a legkisebb birtokos bir. A legkisebb birtokos-illetmények kisebb eldarabolása sem osztály, sem más uton nem engedhető meg. Mint-hogy a legeltetési és faizási jog a gazdaemberre nézve a megélhetésnek oly nélkülözhetlen feltétele, mely nélkül élni alig képes, a végrehajtási novellában kimondandó lenne, hogy ezek végrehajtás alá nem vonhatók a legkisebb birtokos részesedésének kétszeres összegén vagy mennyiségén alul.

A tagok kihatására az eljáró bíró vezetné be a mérnököt és miután a kihatás megförtént és a mérnök által minden résznek az illetménye ki lett mutatva, csakis akkor tűzné ki az eljáró bíró a bevezetésre a határnapot. Ezen napon mindenkinek jogában állana felszólalni úgy a birtokmennyiség, tag alakja, — mely felszólamlásokra a bíró a felülvizsgálatot elrendelné és annak eredményéhez képest eszközölné a végleges bevezetést. Ha felszólamlás nem lenne, az esetben hivatalból vizsgálatná felül a kiosztási tervezetet a természetben és pedig közalapok, kiskorúak, gondnokoltak vagyonát feltélenül.

Ha valaki jogaiban sértve lenne olyképp, hogy illetményét más iratta volna a nevére és az másnak lett volna kiszakítva, az ellen joga lenne a sértettnek a rendes elbirtoklási idő alatt pert indítani. Ha pedig valaki tévedésből birtokával a részesedésből kihagyatott volna, annak is joga volna az összes birtokosságtól részesedésének értékét követelni a rendes elévülési időszak alatt.

Az arányosítás befejezése után a telekkönyvek átalakítandók és abba a korlátozások feljegyzendők.

Azon erdő-területeknél, melyek mint községi tulajdon a községnek jutnak, szintén feljegyzendő lenne azon korlátozás, hogy a legeltetést, fahasználatot a község által megállapítandó díjak mellett első sorban maguk a község lakosai gyakorolják és csak amennyiben községi lakosok erre nem vállalkoznak, azt kihasználni nem képesek, csakis az esetben adható ki a legeltetés nem községi lakosnak és adható el a kihasználás alatti fa más nem községi lakosnak.

Ha ily irányban, ily korlátozás mellett vitelik keresztül az arányosítás, az esetben az a székely népre nem lesz káros — de sőt nagyon sok tekintetben előnyvel fog járni. Az erdészeti hatóságoknak az arányosítások befejezése

után be kell látni azt, hogy az erdők a birtok-közösségben maradt birtokosoknak képezik tulajdonát és annak kezelése, kihasználása felett őket csakis felügyeleti jog illeti meg, — de nem kizárólagos rendelkezési jog, mert ma az erdészeti hatóságok tulajdonsága, ok nélküli faültetések, tulszigoru birtágolások miatt az erdészeti közegek a székelyföldön gyűlöltebbek, mint a dohánytermelés időszakában a finánc volt.

A külön kiszakítási jog korlátozása azért szükséges, hogy minél nagyobb terület maradjon meg birtok-közösségben. Teljesen mezőgazdasági művelés alá eső területeknél a birtok-közösség átok — de erdőgazdaságnál — hol az erdővel a legeltetés össze van kapcsolva, a birtok-közösség: áldás, természetesen a jó és helyes alapokra fektetett birtok-közösség.

Elmondom azt is, hogy megtalálók helyes alapra fektetett birtok-közösségnek. Az arányosítási eljárás során az eljáró bíró szakértők meghallgatásával megállapítja a birtok-közösségben maradtak jutalékát: a) a véderdőket, azok terjedelmét és esetleges kihasználási módját; b) a feltétlen erdőtalajt és abban gyakorlandó legeltetés módját; c) a nem feltétlen erdőtalajon a legeltetést. Az ilyképp osztályozott közös erdőkre az erdőkezelőség elkészíti az üzemtervet és azt a birtokosságnak bemutatja és annak észrevételeivel jóváhagyás végett a miniszterhez felterjeszti és jóváhagyás után a vágástereket kijelöli. Ha így a birtokosság meghallgatása mellett hozatik meg az erdő-és legelőkezelésre a határozat, ezen határozatokat a birtokosság minden tagja fogja respektálni és erdőkihágás szörvénnyesen fordul elő. Hol nagyobb mennyiségű haszonfa jön évenként letarolás alá, módot kell nyújtani a közbirtokosságnak arra, hogy szövetkezetté alakulhasson át a fa feldolgozására és értékesítésére és ennek elérhetésére az erdészeti közegeknek utasítással kell ellátni a birtokosságot és egy a Székelyföldön állami támogatás mellett alakítandó iparbanknak pedig olesó hitellel. Ezt azért tartom helyesnek, mert a fa-levágás, elszállítás, feldolgozásért járó munkadíjak a nép zsebében maradnak, de ott marad az értékesítés folytán elért nyereség is és az nem megy nagy-vállalkozók zsebébe. Azért is helyes ezen módja a kihasználásnak, mert ma a lucfenyőfa haszonfa köbméterének 10 ára alig adatik el 15—20 fillérnél magasabb áron, ez pedig nagy nemzetgazdasági károsodás a Székelyföldre.

A birtok-közösség kiterjesztése helyes a legeltetés szempontjából, mert az által a meglegeltetés korlátozódik és a legeltetés kisebb számú pásztor alkalmazásával olesóbbá tétetik. A kis-birtokosságnak pedig módja lesz arra, hogy magasabban fekvő, hidegebb éghajlatu erdőkben a marháknak éjjeli szállást építhessen, mely a vihar, hó és eső ellen védelmezze.

A közös erdőből befolyó jövedelemből a községi pótdát fizetni képes lesz a birtokos, képes lesz fedezni a magmarhatartást, a legeltetési díjakat is és így segítve fog lenni némileg az elzüllesnek indult székelység helyzetén.

Magyar állami szempontból pedig az ország keleti része meg lesz mentve a magyarságnak és nem kerül az erdőbirtok idegen kézbe, mint Felső-Magyarországon. Hogy pedig birtokossági alap keletkezzék, vegye meg az állam a Székelyföldi összes véderdőket — mert azok fenntartása állami érdek — és nem is kerül az többbe a Csorbaitó áránál — de hát a megvétellel félmillió székelyen segít: míg ott csak néhány turista élvezetét szolgálja. A véderdők megvétellel minden községben erdő-alap keletkezik és bármily kis összeg legyen ezen alap, az évről évre gyarapodik és lassan oly alappá fogja magát kinőni, melyből az erdőkezelés költségei fedezhetők fognak lenni.

A községnek, mint erkölcsi testületnek, fenhagyott gyümölcsfákra alkalmos talajának a községi falkolából gyümölcsfával való beültetése után, rendes gondozás mellett a községnek 10—12 év múlva oly jövedelme lesz, hogy abból a község háztartási kiadásait fedezheti. Az alkotmány visszaállítása óta lejárt 35 év alatt a székelyekért a magyar kormány nem tett semmit — de ha most a társadalmi mozgalomnak segédkezet nyújt jóakarattal, a székelységet ismét egy-két évtized alatt élhető állapotba lehet helyezni.

Nem kormánybiztosra van a székelységnek szüksége, — hanem jóakaratra, — nem pezsgő s tivornya után összetakolt arányosítási és tagosítási törvényre, — hanem oly törvényre, mely a székely nép multja, mai anyagi helyzetéből eredett kivánságából indul ki, és azt igyekszik megvalósítani.

Ami végül azt illeti, hogy a birtokrendezési ügyekben ki járjon el, mely hatóság legyen az illetékes, az én életem szerint az csakis a kir. bíróságokra bízható, mert egyedül ennek a hatóságnak van Magyarországon tudása, ennek van tekintélye, ebben van a népnek bizalma, ez pártállás nélküli; — más hatóságoktól a nép fél, azokban nem bízik és vagyoni viszonyainak rendezését nem szívesen bizza azokra: mert hát az igazat megvallva, nem értenek hozzá. Én látom nap-nap után, hogy az, aki birtok-rendezéseknél sértve érzi magát, teljes bizalommal fordul a bíróhoz, töle tanácsot, felvilágosítást kér — abban legnagyobb részben megnyugszik. Ezt a tekintélyt pedig, amelyet a bíróság hosszas időn át szerzett meg — más hatóság megszerezni hamar nem fogja. Különben is a birtok-szabályozás tulajdonjog-átváltatás — ez pedig jogász ember előtt csakis bírói ténykedés.

(Kézdivásárhely.)

Dr. Bánffy Zsigmond.

négyes dohányt s azzal ment tovább Udvarhely felé.

A vásár azonban sehol sem ígérkezett jónak s mivel a felesége Kolozsvárig tarisznyált, Bálint János nem igen busult emiatt s Tordán helykén kiáltotta oda Péter Jánosnének, a Korona nagy fogadósának:

— Ha kilenc krajcárt ad egy üvegért, lerakom, de alább osztán még apámnak sem!

Igy jutott el végre Kolozsvárra. Már jó estenden volt az idő, mikor a feleki hegyen leereszkedett a szekér s megállott a *Két ágyu* előtt, Viskánál. Bálint János ugyanis borvizes utjaiban mindig Viskánhoz szokott szállani s a borvizmaradékot is többnyire vagy Viskán, az a sánta vén oláh, vagy vele szemben Voith, az örmény boltos vette meg.

Most pediglen éppen jókor érkezett, mind a kettőnek szüksége volt a vízre s csakhamar lerakatták az egész készletet.

Ekkor érkezett a város felől üres szekérral Daczó Samu, aki csik-rákosi ugyan, de azért Bálint Jánosnak komája. Ő is ilyenkor borvizes. János örömeiben, hogy az áruo olyan hamar tuladott, azt mondta neki:

— Jön bé kijed komé, ehejt igyunk meg egy porcijó pálinkát.

A komé pedig nem azért volt Daczó Samu, hogy be ne ment volna. Be is mentek mind a ketten s ittak is nem csak egy porcijóval, hanem kettővel is.

Viskánál cigány muzsikált — nem azért van közel a cigány-sorhoz, — azután oláhok ittak egy hosszú asztalnál.

És egyszer — hogy esett, mint esett, ki tudná megmondani — megtörtént Bálint Jánossal és a komájával, Daczó Samuval, hogy összeveszték a mulató oláhokkal. Pedig békés emberek voltak mind a ketten, ide s tova harminc esztendeje, hogy járnak a borvizzel, soha sem volt semmi bajuk senkivel. Azonban egyszer esik meg az, a mi nem volt és az a valóság, hogy a pálinkától-e vagy mitől, de a két székely nekivadult és kiverete az oláhokat.

Mondta is aztán Daczó Samu:

— No haja-e kijed, komá, mos' má' fogjunk bé s mig baj nem lesz, ahajt menyinyünk e'.

Bálint Jánosnak azonban hiában beszélt. Nem is vesztegette hát a szót sokáig, hanem befogott s elhajtott.

A baj pedig mihamar bekövetkezett — még pedig komoly baj — mint a következmények mutatták.

A verekedés alatt ugyanis a cigányok elmenekültek s rendőrt hívtak. És a rendőrök — szerencsétlenségére Bálint Jánosnak, ezuttal szoktuktól eltérőleg — azonnal jöttek és öt bekísérték, hiába szabadkozott és hiába mondogatta a hívó szóra, hogy ő bizony — 'gygyetse menyen, — mert hát bevitték.

Reggelre kialudta a mámort s mikor a kapitányához vezették, szörnyen szégyelte a dolgot.

A városházán, a kapitány szobája előtt egy egész sereg ember ácsorgott. Panaszosok egy részt, nagyobb felekezet pedig beidéztet vagy elővezetett, akik valami csinyt tettek, mint János s most már a büntetés következik: pénz-bírság vagy tömlőc képében.

Bálint János szomoruan állt közöttük s egyre csak azt hajtogatta magában:

— Pénteki nap indítam el a szekervel, gondotam minnyátt, hogy valami baj leszen.

Végre rákerült a sor s beszéltotta egy irnok.

Tisztességtudóan levette a báránnyör sapkáját, megsúrolta vagy kétszer a kövön a csizmája talpát, kopogtat s azután belépi.

A kapitány szigorú hangon tudatta vele, hogy verekedéssel és éjjeli esendhaborítással vádolják s azután vallatni kezdette, hogy-mint volt hát a dolog.

Bálint János védekezni próbál, hogy így-ugy, ő részeg volt, nem ő a hibás, de hát az ilyen tiszta hiábavalóság.

Felveszik a jegyzőkönyvet s azután a kapitány kimondja az ítéletet:

— Huszonöt forint, vagy öt napi elzárás.

Bálint János szomoruan néz a kapitányra, megcsóválja a fejét.

— Meginstálom aláson, tekintetes kapitán' ur, az igen sok leszen.

— Kifizeti, vagy leüli? kérdezi a kapitány, oda se hallgatva a közbeszólásra.

Egy kis ideig még vakargatja a füle tövét és gondolkodik. Leülni könnyebb volna, de hát az ilyen tömlőcöt nem látott szabad székelyre szégyen . . .

Igy hát kotorászni kezd a lajbiján. Kigombolja, ki azután az ingét is és a kebeléből kihuz egy zsinegre akasztott vászonzacskót s óvatosan kiolvassa az asztal sarkára a pénzt.

XLVIII. A tagosítás.

A Magyarország „mentő munkájá”-nak egyik problémája lön — úgy látszik a tagosítás kérdése. „Tapasztalataim” alapján hadd szóljak hozzá én is.

Mindjárt azzal a tapasztalati igazsággal kezdem, hogy személyeskedéssel a sajtóban egyetlen kérdést sem oldott meg még senki soha. Mert valahogy van, de igaz, hogy az ellenvéleményűek álláspontjuk helyes voltáról nem győznek meg soha, ha érvelésüket személyeskedéssel ékesítik. Viszont a támadást céltalan cáfolom, ha tollamat a személyeskedés mérgébe mártottam.

Azt hiszem, nem veszik rossz néven sem Rozsondai István, sem „gd” ha kijelentem, hogy cikkekémhez e nyitányt az ő „mentő munkájuk” diktálta.

Azt én is vallom, hogyha valaki valamit állít: tartozik azt bebizonyítani.

A „mentő munká”-ban azt állítja „gd”, hogy a „tagosítás” a székelyföldön „a székelység fenmaradásának életfeltétele.” — Nagy mondás, szép mondás; de egy kicsit merész állítás. Rozsondai J. meg azt állítja, hogy a székelyföldi „tagosítás” a székelység „megölője.” — Ez is nagy mondás, ám ez is egy kicsit merész állítás Magyarázat nélkül is belátják a vitakozók, hogy kettőjük közül egyiknek, vaalamilyiknek nincs, nem lehet igaza. Én pedig megkockáztatom egyéni meggyőződésemet s állítom, hogy teljesen igaza egyik félnek sincs.

Mert hát kérem alássan, mi az a „tagosítás”? Ugyebár ugyanazon birtokos apróbb parcella földjeinek egy, két, legföllebb három „tagba” való csoportosítása. S hol tagosítanak? Ott, a hol a község határának földrajzi fekvése, égalji viszonya azt megengedik, azaz, kiki a lehetőségig elég igazságos arányban kapja ki „tagját.”

Az pedig már tapasztalati igazság, hogy tagosítás által a föld termőképessége könnyebben fokozható, mint a parcellákban; kevesebb erő és idő pazarlással mivelhető.

A székelyföldi tagosítás kérdéséhez hozzászólhatunk általános szempontból, a mire kit-kit feljogosít egyéni „tapasztalata.” (Én tapasztalataimat 15 év alatt gyűjtém Szőkefalván, hol 30 hold — magam erején mivel „tag” — VI. od oszt. szántó képezte jövedelmemet s a hogy főztem, úgy ettem; ha korán keltem jókor szántottam.) Tizenöt év alatt csaknem mindegyik évben többször megfordultam az év különböző szakában a székelyföldön s most néhány éve itt lakom, szülőföldemen. Mődomban volt tehát megfigyelni, összehasonlítani a vármegyei — legtöbbször tagosított — és a székelyföldi — legtöbbször parcellás — birtokon üzött gazdálkodást.

Ismételtem, figyelmen kívül nem hagyhatók a tagosításnál a dülök földrajzi fekvése, égalji viszonyai.

Nem is maradt a zacskóban egy krajcár sem. Ez is a borviz ára volt.

A pénz átveszik, nyugtát is adnak róla s Bálint János most már megyen a szekerehez s a lovaihoz vissza.

Nem azon az uton indult haza, amelyiken jött s így amint a város másik végén kihalaadt, — amint maga beszéli —

— Nézem, nézem a vámon túl s hát ahajt látom, tenger sok uriember s fehér nép van s néznek valamit. Néztem egy darabig mét még ojtant soha se láttam addig. Hallgassák meg, egy sereg sován ló vót s mindegyik lovon egy-egy komédiás ült s mindegyiknek másféle tarka gunyája vót, de lellem istenem, min’ sejembő. No ahajt sorba állicscsák ökök s egy ur egy zászlót egy rádról leereszt s hát arra futni keznek a lovak. De ütök ökök a komédiások s kiabálni kezd a sok uri ember s a sok fehérsnép, hogy: Ádám, Ádám! Na mondom, ezék tiszta futóbolondok, ‘sze Ádám az első ember vót, de rég meghót.

Asz’ mondja mellettem egy ur, hogy kied mit gondó’, sze nem annak kijátanak, hanem aki a lovon ül s a nem Ádám, hanem Adámos vaj mi a tüzlangját monda vala. Hát nem ‘jába kiabáltak, met csakugyan es a gyütt legelsőbb vissza.

I hát hiszik-e, csak fizetik neki a sok hángót.

Na, mondom én es esmét, hogy tolvaj komédiás e nem ‘jába futott; de még es kár neki annyi pénz, met nálunk Szeredába’ felijétt es csinának, mikor odajönnek, más komédiákat es.

Hallgassák meg, — mongya esmét mellettem egy ur, hogy kijed mit beszél, ‘sze ezek nem ko-

Van, s pedig nagyon sok községe a székelyföldnek, a hol a verőfényes és északos dülök, a vízválasztók ugy oszlnak meg, hogy a határ tagosítása az egyes birtokosokra nézve csakis előnyös lehet. És itt igaza van „gd”-nek.

Ott van például: Etéd, Küsmőd, Szolokma; s a hol 2—3 tagba osztott kommasszállással csak nyernének a föld birtokosai.

A nagy Székelyországnak még számtalan községe van, hol a dülök földrajzi fekvése, égalji viszonya aránytalan nagy különbséget nem ismer és minden ilyen határok tagosítása csak előnyvel járhat.

Azonban, ha én a siklódi fatoronyból nézem a „mentő munka” tagosítási problémáját: már Rozsondai felé hajlik egyéni meggyőződésemet mérő serpenyője.

Mert hát itt van az én községem: Siklód. 5000 kat. hold határában van 2000 hold „szántó és kaszáló” (Rétet nem ismerünk). Ez elég terjedelmes határ. Parcelláinak alig 5—6 százaléka esik 400 méteren alul a tenger színe felett. És e helyen a föld egyáltalán „nem eladó” semmi áron. Ha mégis néha valamelyik parcella vásárra jut: holdanként számítva 5—600 frton is elkél.

A határ 20—30 százaléka 4—800 méter magasra esik, a hol a dülök búzát még jól terem, töröküzűt 10 évben egyszer érleli meg — lévén itt későn nyár, korán ősz. Holdját itt már 30—50 frton meglehet venni.

A „szántó, kaszáló” többi része 800—1000 méter magasban fekvő: zabot, krumplit termelhet csupán benne a székely; s kaszál „mihály” szénát sokszor októberben is.

Siklódon tehát nem annyira a dülök földrajzi fekvése, mint inkább az égalji viszonyok közötti aránytalanul nagy különbség hozza magával, diktálja nekünk azt a meggyőződést, hogy itt tagosítani — a nép előnyére — nem lehet, sem ezen, sem a más világon.

Még hat tagban sem lehetne nálunk a tagosításnál az igazi arányt megközelíteni. S ha törvény kötelezne minden székely községet a tagosításra: *merem állítani, hogy e törvényt nem lehetne végrehajtani* Siklódon még „*Manlicher zenével sem,*” s kész lenne a siklódi székely, kicsiny, semmi áron el nem adható jó földcsékjét a tagosításról megvédeni, ha kell, még „nemzeti szerszámmal” is.

Csik, Gyergyó, Udvarhelyszék több községének határa, fekvése, égalji viszonyai hasonlóak lévén Siklódehoz: napnál világosabb, hogy e tekintetben Siklód nem egyetlen.

Itt s hasonló községekben „megölő bötü” lenne a „tagosítás”.

Tagosítani szükséges, a hol a határ meglehetősen igazságos arányban tagba osztható; ám ahol a lehetőség nincs meg, ott szeressük csak tovább is a földet így parcellákban.

médiások, hanem zsákétt — vagy mi a fenének híják s itt csak lovakot futtatnak.

No mondom, én hát el es eregék tovább s éppég indulni es akarok, mikor asz’ mongya esmét azaz ur: no bátya, a kied lova, tudom nem futna ugy.

— Nem es vagyok bolond, hogy ugy kergesem, met akk’ r nem visznek haza Kászonba.

— Pedig a többet érne, asz’ mongya, mint egy szekér borviz, met többet adnanak érte.

S ahajt csúfolkodni kezd, hogy meg es kéne próbajám, hogy a kiszagzák szeker-versenyibe, vagy hogy a tüz langjába monta, má’ nem es tudom jól, futtassak, met ott, aki első lesz, negyven pengőt kap. Gondolom, a talána most éppég; de hát a min’ széjel nezek hát látom, hogy mindenki odagyül s min’ biztatnak.

No, mondom, velem atól ne hajojanak, met az ojtant nem szeretem s hogy min’ biztatnak s asz’ mongyák, nem merek oda állani, hát megmérgeződöm én es s a val hogy láttam es, hogy a gazdaemberek jönnek a szekerekkel, levetem a gyéként s a ládákat s oda fordulok én es a szekervel.

Az én lovam az egyik, ez a szajbali ijedős eccer-eccer s hát mikor egy sorba állunk, csak megszólal a katonabanda éppen mellettem. De megijed az én lovam, megkapja a szekeret s de futni kezd s utána a többi, hogy még a sapkám es leesett.

De ingemet még az ördög sem ért vona utól.

S hát hogy visszakerülhetek, hát csakugyan aggyák a pénzt.

Midőn ezeket elmondám: nem állítom, hogy a tökéletes igazság az én részemem van.

A „mentő munka” részére írott e cikkekém hiányos, még hiányosabb, fogyatékosabb lenne az, ha ki nem mondhatnám, hogy jó uraim! ne azon vitakozzunk, hogy „kell-e a székelynek a tagosítás” vagy nem. Hiszen, ha az orvosok azon kapnak hajba, hogy a betegség miféle s gyógyszerert csak nagy későre adnak a betegnek: a vitakozás alatt el is pusztulhat.

Mi kell a székelynek, hogy „meggyógyuljon”? A „mentő munka” is jó; ám „munka” kell neki. Mert hát községeink tuinépeselek, épek, munkabírók vagyunk. Adjának nekünk munkát, a kiknek módjukban áll, használjanak fel minden olyan alkalmat, a hol a székelynek „munkát lehet adni” itthon s csak akkor lesz aztán az a „munka” igazán „mentő munka.”

(Siklód.)

Orbán József.

XLIX. Közeledjünk egymáshoz.

Nekünk, háromszékieknek, azon a köteleességünkön kívül, mely egymás erősbitését célozó összetartásra hiv fel, s ezáltal mintegy magunk is eszközei lettünk a szélykérdés előbbrevitelének: még más, e vármegye határán kívül eső teendőink is vannak.

Azon exponált helyeken lakó testvéreink érdeke ró ránk köteleességet kik számbeli kisebbségük, s ez által mintegy elnyomatásuk fájdalmában hozzánk kiáltanak segítségért.

E cikkemmel nem akarok én a Romániában vagy Bukovinában lakó magyar testvérek segítségére jönni. Annál messzebb laknak őh tőlünk, hogy a jelen cikkelyben foglalt cél az ő ügyüket vajmi kis mértékben is szolgálni tudná; de igen is azon testvéreink érdekében akarok szólni, kikkel mindennap találkozzunk, s az atyafiság révén jogosan számíthatnak is pártfogásunkra.

A Brassóban lakó magyarságot értem ... közeledjünk feléjük.

E nép a többsége és gazdagsága által uralkodó szerepet vivő szászág hatalmát kezdi megtörni, a hatalom békőiből kezd kibontakozni; és a már csaknem párhuzamban haladó versenyben lépést tud tartani. Itt az ideje, hogy segítő jobunkat nyujtsuk feléjük; jóakarattal hatványozzuk erejét, hogy a versenyben fokozott erővel, kitartó lelkesedéssel küzdhessen célja felé. Az összetartásban rejlik az erő! E haza földjéből táplálkozó, s ennek jogait élvező nemzetiség nem az összetartás által emelkedtek-e oda, hogy ezáltal a hatalom képviselőjét — a magyart lépten nyomon gyalázzák; az őket kiváltságos jogokkal elhalmozó kormányt szidalmazták, hogy köszönés helyett hangos kiabálással még több követeléssel léphessenek fel. Igen. Meg-megújuló időközökben halljuk a jogtalan sértéseket; látjuk

Hosszúra nyulnék azonban a történet, ha megvárnók, míg Bálint János végig elmeséli, hogy hogy megéjeneztek és hogy a sapkája még is elveszett a zürzavarban s két pengővel vitt mást; de áldomást inni még sem ivott s így történt, hogy ezuttal is haza vitte a pénzt.

Doktor John.

—
REGENY.

Írta: K. SIMO FERENC. (12)

Én magam nem akartam volna soha napfényre hozni, de azt hiszem, hogy Tibor urnak az egész jövője, élete nyugodalma ettől függ — s magam is érzem, hogy ezt megtenni kötelesség, tehát menjünk urak.

Kocsiba ültünk s nem is tudtuk, hogy mi lesz utunk célja.

Utközben azt mondta John:

— Tibor ur, ön barátommal felmegy volt feleségéhez s annak anyjához. Egvedül nem jó lenne még sem bemenni, barátom ott lesz. Én majd a végsőóra bemegeyek.

Ne csináljon mást, mint mondja meg, hogy a végrendeletüket a tűzbe dobhatják, meg azt is mondja meg, hogyha nagyon erősködnek, hogy a nagybácsi említette az ön feleségének első férjét.

Számoljon le velük röviden.

Rövid idő mulva tényleg csegettünk az ajtón.

az albaráság köntösebe öltözött hálátlan szomszédokat: és érezzük a véreink ellen irányuló tövises szuró fájdalmát. Kik, a helyett, hogy a „Cenk” ormáról letekintő nagy Árpád ércalakjáról megtanulnák a tiszteletet, az örök hálát, mit érezniök kellene az ősök vérével megszerzett föld, a dicső elődök karjai által fenntartott haza iránt: gyűlölik a földet, mely anyai méhéből ad nekik életet. Utálják a földnek édes gyermekét, a magyart, ki nekik hajlékot adott: ki a testvéri szeretet karjaival ölelte keblére, midőn nemes lelkű királyaink letelepítették őket a kanaánnak földjére.

Elég volt már a türelemből! Mutassa meg e nemzet, hogy a hármasszín zászlója tiszteletét parancsol; annak lobogóját a magyar van hivatva kezében tartani; s az ellene gyűlölettel viseltető nemzetiségeknek megálljt tud kiáltani. Eljött az ideje, hogy a magyar a türelem álmából felébredjen, a magyar hazának tiszteletet szerezzen azon elemmel szemben, mely határtalan örömmel érezte a hatalomra hivatott magyarnak téltenséget, midőn a megtorlásra érdemes agitációkat is békével türe; s e téltenség éppen az ő hatalmi erejének volt eszköze. E diadalt ők csak a magyarság közönyének, s azon szerencsétlen fátumnak köszönheték, mely a magyar nemzet ege felett év alatt sokszor lebegtetette meg szárnyait a széthuzás áldástalan következményeiként. S valahányszor a nemzeti átok sújtotta a brassói magyarságot, az összetartó szász mindig diadalt ült felette.

E nemzeti átok keserű csalódásai kezdik öntudatra ébreszteni az ott lakó testvéreket. És itt nekünk is köteleseink vannak. A hatalomnak egyik eszköze a gazdagság, hisz éppen ennek az alapján tudott a szász mindig hatalomra emelkedni a mi testvérünk felett. S mi a teendők ezen a téren?

Brassó az ő gazdagságát, ipara és kereskedelme fejlődését — s tehát hatalmát — nagy mértékben Háromszéknek köszönheti. A brassói piacra viszi Háromszék gabona mennyiségének tekintélyes hányadát; marha állományának nagy százalékát a brassói iparos és kereskedő üzlete szolgáltatja háztartásunk szükségletének nagy részét; a mi életrevaló gyermekeinkből telik ki iparos osztályának inas ifjúsága.

S mikor ezen előnyeket vármegyénk kiszolgáltatja a gazdag Brassónak: nem jut-e eszünkbe bizonyos kötelességérzet, mely a mi fajunkhoz való közöledésre ösztönöz? Igenis: a testvéri kötelességérzet vezéreljen ezen előnyök kiszolgáltatásánál!

Törekedjék a háromszéki székely az ő áruját a mi brassói testvérünknek eladni, hisz ő is oly pénzt ad, mint más. Bevásárlandó házi, konyhai ruházati szükségletét vásárolja magyar iparostól és kereskedőtől; s egyszersmind gyermekeinek

Mikor Tibort meglátta a szobaleány, ijedten szaladt be a lakásba.

Mikor beléptünk, az öreg asszony jött elénk, már minden zavar nélkül.

Pillanat mulva megláttam barátunk volt feleségét. Amulva néztem rá. Csodaszép teremtés volt. Óriási szőke haja, kék szeme, rózsás arcbőre.

Tibor megremegett látására.

A beszélgetés lassan, vontatva indult meg.

Látszott, hogy nem akarnak, nem mernek belezdeni.

Végre is Tibor megemberelte magát.

— Nagysád sejtethi, hogy nem udvariasság látogatásunk. Ön végrendelettel követeli bátyám vagyonát s kezében van az újabb végrendelet, mely szerint minden az enyém!

Az öreg nő kimeredt szemekkel nézett ránk:

— Kezei között van?

Én közbe vágtam:

— Már nem. Most a törvényszéknél van.

Az öreg nő izgatottan mondá:

— Azt a végrendeletet majd el fogják jól olvasni a törvényszéknél, mert alig hiszem, hogy az érvényes legyen!

— Ugyan miért?

— Mert az öreg ur élete végén sok bolondot beszélt össze!

— Honnét tudja Nagysád?

— Cselédje beszélt el nekem. Azt állította az öreg ur néha napján, hogy én az ő felesége vagyok!

Ez a vakmerő beszéd föllázított:

— Cselédje? Az öreg Jakab?

ipari pályán leendő kiképzését ne bizza az idegenre.

Ne feledjük szem előtt tartani ezeket az elveket, mert gondoljuk meg, hogy az élelmes szász gyarlóságunkból származó előnyöket már régóta saját hasznára tudja fordítani. Nem látjuk-e, hogy ő mindig a saját népét boldogítja, hogy ez által is mintegy összetartásra kötelezze fajának minden tagját? Ha ő ezt megteszi, miért ne tehetnők meg mi, kiktől a jövő is megköveteli a mult gyarlóságainak pótlását?

Egyengessük és kövessük minél szélesebb körben a testvérek érdekét célzó utakat; s ne ijedjünk meg, ha ezáltal a szomszéd ellenszenvével kell is találkozni. E törekvésünkben álljunk meg állhatatosan; s meglátjuk, hogy a testvéri szeretet megnyugtató érzetét a mi fajunknak boldogulása fogja megadni. Céluunk szentesítse az a gondolat, hogy midőn a magyar állameszmének akarunk használni, akkor magunknak is szolgálunk.

Az összetartásban rejlik az erő.

(Komolló.)

Bodali Pál.

A tanító igazsága.

Micsoda? Hát már ilyen is van? Vagy csak mesében létezik? Tán a gyermekes képzelődésű tanítók találták fel? Milyen az ábrázolása? Emberi vagy állati képben jelenik meg? Nagyurban mutatkozik, akinek nagy a hasa, sok a pénze, a barátja, nagy a befolyása? Vagy állati testben jár leláncolt és vasrostély mögött élő állatokban? Vagy madárban, amelyik arra van teremtve, hogy uri vadászok, ha meguntak, más szórakozást, hát reá puffogtassák puskaik golyóját? S aztán a hátukon kötözve vigyék haza s küldjék, — czédulát kötve a lábára — felfalni egy másik urnak? Vagy vízi béka, amelyik csak kuruttyol, csak kuruttyol folytonosan, de haszon nélkül? Vagy bogár, amelyikre rálépünk s vége van? Vagy fa, fű, virág, mely a haragos ég mennykővének, jégesőjének, árvízének, elszáraztó, kiégető, leperzselő hőségének van kitéve — védtelenül? Aminek enyhét, illatát, természet minden teremtett ember használja és élvezi s aminek szolgáltatása közben felemesztí, megsemmisíti önmagát, olyan fű, fa, virág? Vagy ásvány, melynek nemes tartama le van zárva óriási hegyek fenekére?

Nem, nem. A tanító igazsága nem nagy urban mutatkozik. Sőt még kicsi urban sem. Sőt urban sem. Sőt emberben sem.

Állatképben lehet ábrázolni csak. Nézzetek be az állatseregletbe. Láttok leláncolt oroszánt. Némely tanító igazsága ilyen. Nézzetek a másikkak az igazságát: rávadászott egy, vagy két ur, vagy több ur, néha egy egész falka ur, kutyával futnak a

Mind a két nő elsápadt.

— Ön is ismerte talán a cselédet?

— Oh igen, sok mindent elbeszél az öreg!

— Tévedés lehet. Mert az a cseléd nem volt nagyon öreg.

— Oh igen. Néha öreg is volt, ahogy kellett.

A fiatal szőke asszony tettetett felismerhető gunnyal vágott közbe:

— Azért jöttem kérem, hogy a cselédek köréről beszélgessenek?

Időszerűnek találtam bebeszólni:

— Nemesak azért, de Jakab tényleg eredeti cseléd volt, mert például Nagysád első férjéről is sokat beszélt!

Nem tudtam, nem értettem, mit mondtam e szavakkal, de a két nő egyszerre elsápadt, mint a fal!

Mariska jött előbb magához:

— Szegény első férjem, ő igazán különös ember volt. Külföldön, Isten tudja hogy, nyomtalanul eltűnt!

Ohó — most kezdtem érteni.

— S képzeli csak Jakabot a csendőrök elfogták!

Mariska felugrott, azt hittem, elájul.

E pillanatban lépett be John a rejtélyes maszkjában:

— Ne féljenek kérem, Jakabot én ki is bocsájtottam. Hiszen ő csak kis gazember! Ha nem is haltam meg tényleg, nem kell fölém félni!

Megborzadva néztünk a két nőre. Mozdulatlanul állottak, szinte megüvegesedett szemmel.

John folytatta:

— Uraim, én voltam az első férje ő nagysá-

nemes vad után. Vagy ha a levegőben repülve látják meg, mint sast, lelővik. Akármilyen magasan repül, lelővik. Aztán czédulát kötnek a lábára, postára feladják, «áthelyezik» másnak, s az megeszi. Megkoppasztja mindentől és megeszi. Még a gyermeke is rátafos a levágott körmökre: «ugy-e, evvel szedted ki a bácsi szemét?» Némelyik tanító igazsága ilyen képű. A harmadik csak kuruttyol-kuruttyol, aztán ha megunja, visszabujik a vízbe. És hallgat. Ezt nem bántják. Tudják, hogy nem veszedelmes. A képe ez. A negyedikre, mint egy bogárra egyszerűen rálépnek s vége van. Ez is egy típus. És nagyon elterjedt típus. Nem szólok a fűben, fában, virágban, ásványokban képviselt, személyesített igazságokról. A valóságban úgy sem létezik. Csak ezekben az állatokban, növényekben, ásványokban személyesíti némely gyermekes gondolkozású tanító.

Komoly ember, higgadt ember, békeszerető ember nem beszél a tanítók igazságáról. Csak mi. A gyermekek tanítása folytán gyermeklélekke asszimilálódott lelkű tanítók. No meg aztán némely kiállhatatlan természetű, összeférhetetlen ember. Azok keresik a tanító igazságát. Akibe az Isten azt a haszontalan magyar jellemet: az önérzetességet adta. A kinek nincs annyi belátása, hogy elismerje: az ember nem kétlábu lény, hanem csuszó-mászó kigyó. Aki nem tudja józan észszel felfogni, hogy igazságból sem nem táplálkozhatunk, sem nem ruházódhatunk, sem kényelmet, sem örömeiket és szórakozásokat, kedvteléseket nem szerezhetünk magunknak. Aki olyan orráig látó, hogy mer becsületes lenni hazájával, Istenével, hivatásával és lelkiismeretével szemben. Aki olyan buta, hogy nem adja magát oda jól jövedelmező «tevékenységek»-re, mit a haszontalan ideális-ták gazemberségnek neveznek.

Csak ezek keresik a tanítók igazságát.

Ma is kapok egy tanítótól levelet. Elmondja, hogy 18 évi önzetlen, becsületes, nemzete javát szolgáló állami tanítói működésével milyen eredményt ért el. Egy iv papiros négy oldalán mogoróhájába foglalva írja le üdöztetését. Ismerem a tanítók szerencsétlen, védtelen, gyámoltalan helyzetét, ismerem, az érdekek összejárás erejének és a pénznek a hatalmát. De ez a levél mégis igen megdöbbentett. Nagy fájdalommal olvastam. Mert ez az ember úgy járt, mint a bogár. Ráléptek. Vége van. A miniszter védte, amíg lehetett, de a perifériák! A perifériák kicsavarták a kezéből! Mert azoknak nagy hatalmuk van. Mint az összekötött vesszőnyalábnak. Mert az egymás barátságával, szemhunyasával takargatott huncutságok, meg az érdekek szálai erősen összekötik ezeket a derék vesszőcskéket. S föltötte erősek. A 18 évvel ezelőtti igazgatóvá kinevezett állami tanító, most nem igazgató. Most egy legkisebb faluban olyan tanító, hogyha meg mer moccani — «dinom módon

gának. S mivel akaratlanul is észre kellett vennem a mama multjában olyanokat, miket önk ma abban a levélben olvastak, nekem rövid uton el kellett volna, hogy tűnjek. De Jakab ur ügyetlen banditának bizonyult. Helyettem egy becsületes német utazót késett meg. S így én most tértem vissza. Hogy mostanig hallgattam, arra is okom volt. S most távozik a régi férj...

Ezzel eldobta John a maszkot.

S helyette visszajött John doktor — folytatni szigorú, kemény hangon — a kriminalista, ki nem tud kegyelmet adni, ha bűnről van szó!

Néma csend lett. Egyikünk sem szólt egy szót sem!

Mariska fehéren, sápadtan átment a másik szobába.

John éppen valamit szólni akart, mikor odabent tompa zuhanás hallatszott.

Berobantunk, a szép, szőke asszony holtan hevert a földön.

John felemelt egy kis üveget, s abban felismerte a rettenetes erejű olasz mérget, a caniat, mely pillanat alatt öl.

Az öreg asszony összetörtén hanyatlott alá, mintha többet mozdulni sem akart volna, ő többet nem árthat!

Némán állottunk a halott körül.

John lehajolt. Nézése nem volt szigorú, hanem meghatott. Könnyezni nem tudó szemében könnyű ragyogott.

Most értettem meg, hogy miért hallgatta el oly sokáig a rettenetes titkot.

(Végo.)

értésemre adták» — úgy írja — «nyugdíjba kergetnek». S miért rejtették így el? Egy rosszvéru nő befolyása miatt. Mint rendezen. És most nagy családjával, iskolázatlanul való gyermekeivel teng-leng. Három per anyagilag is tönkretette. Mikor áthelyezték, — írja: — «Pénzem utra nem volt, apró-cseprő tárgyak eladásából kellett pénzt szereznem. El kellett vesztegetnem méheimet.» (Utalok a Magyarországi múlt évi december 21-iki számában irt soraimra. Hogy az áthelyezésnél hogyan megy tönkre a tanító véres verejtékének minden gyümölcse. B. B.) «Kukoricatermesztés szarján ke lett értékesítem» stb.

Szegény tönkretett tanító! És még szomjuhozik Jekked az igazság után? Láttad-e, mikor a bogárra rálépnek, hogyan mozognak még egy darabig a megölt test végtagjai: a lábak? Olyan ez a te leveled. Hangot már nem tudsz adni. Elnémultál végképpen, csak még egyrészed mozog.

Am én téged nem sajnállok, mert az apostolt, a mártírt szenvedéséért nem sajnálom, hanem tisztelet, bámulat, csodálat. De sajnálom ártatlan családot, feleségedet s azokat a szegény kicsi, mit sem sejtő, csak türelmesen nélkülöző kicsiny gyermekeidet, kik ataratlanul és az apostoliság, a mártírság öntudatának felemelő érzése nélkül kell, hogy szenvedjenek s iskolázatlanul felnőjenek. Haj, mert a gyufa és a szappan a gyárosnak jövedelmez, nem a te gyermekeidnek! Te nem magyar tanító, hanem csak vigéc vagy s határozottan követeled az üzletben mindenütt a «Tanítók-háza gyufáját» és a «Tanítók-háza szappanját.» S meg kell elégedni avval, ha ennek ellenében gyermekeidnek iskoláztatását e morzsa-üzletnek a dobverője csak — megígéri.

És sajnálom a falut, melynek — ha méhészeted volt — bizonyára egy jó példaadója veszett el benned. Mert akkor szinte látom a szép gyümölcsöst, a szőlőlugast, a csinoságot, a rendet mindenütt és mindenben. Látom a kitűnő igazgatót a tantestületben, ki kötelességéhez híven munkál az intézet színvonalának emelése érdekében, látom a hanyagság ostorozóját, szóval a kötelességtudó embert és sajnálom a tanügyet, hogy az ilyen embernek futnia kell, míg a hanyag boldogul, mert — eszköznek és nem eszközlőnek jó.

Irod, hogy a tanítóüldöztetés a te megyében a legnagyobb. Oh, nem. Az egész országban — legnagyobb. Mert nekünk olyan rossz tanügyi törvényünk van, hogy ha olyan jó volna, a milyen rossz, nemsokára mi lennénk a világ legjobb tanítói. Mert akkora szellemi tökével, mint a mekkorával a mostani tanítóság rendelkezik, csodákat lehetne művelni jó tanügyi törvény mellett.

Igy pedig cudargunk. S ha kérjük a tanügyi revíziót, a tanfelügyelet kiterjesztését, annyi haszna van, mintha kuruttyolnánk. A ki a buza közepében van, süket. Ez már régi dolog. S az idő és a megszokás természetessé tette. Ennek hagyjunk békét.

Hanem forduljunk az ország felé s mondjuk meg neki, hogy ez így nem jó. S kérdezzük meg, hogy mit akar? Mikor mozdul már meg az érdekünkben? Tudja-e az, hogyha a tanítók igazságát lábbal engedni tapostatni, hát a saját gyermekeinek vagyon megrontására? Mert a hitvesztett nem adhat hitet. A reményvesztett nem adhat reményt. Az embergyűlölő nem beszélhet szeretetről, s ha a gyermekebe a tanító nem plántálgat hitet, reményt, szeretetet, aztán süsítetek meg az iskolát. Ne engedje akkor senki odán gyermekét.

Törvényhozásunk sem hallja szavunkat. Hát ne kuruttyoljunk neki se. Mit akar a tanító ott? Igazságot keres? Ne tegye!

Hallgasson. Majd ők meglátják, mi lesz a vége. Akkor majd okolnak minket. Am ott van a Nemzeti Múzeumban minden lapból egy példány, mely megjelent és megjelenik. Ott le van fektetve 30 éves panaszunk. Önnét majd okuljon.

Ne keressen hát a tanító az igazát. Csak jegyezze fel. Keresni minék keresné? Ellenségeit csak jobban felbőszítené. S összefonódnának ellene. Hiszen csak ők hallják a kuruttyolást. A felső hatalom nem hallja. Süket szegény. Béna is. Félában jár. Pedig a csatában nem járt katonái élén. Ugy a született süketen, Vakon. Béna is. Verklizéssel keresi a mindennapi kenyerét. Adnak az emberek egy-egy gaszt neki.

Ennek panaszkodják a tanító az igazságával? Balás Béla.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Fernandé.** Sardou egyik régi, a francia színpadokról letűnt darabját, Fernandé-ot mutatta be tegnap a Nemzeti Színház. Annál a kimondott elvünkél fogva, hogy a most divatos, erkölcsien darabokkal nem foglalkozunk, azokat nem ismertjük s róluk részletes véleményt nem mondunk — a Fernandé-dal is hasonlóan járunk el. Sardou ez a rég feledett s különben is gyöngé darabja, mintha csak bevezetése lett volna annak a triviális bohózat-termesnek, mely manapság előzönlötte színházainkat. Sardou darabja emellett még annyival rosszabb, hogy hiányzik belőle az az ötlefesség, az a tullehszól, de mégis elfogadható szellemesség, melynek leple alatt oly csodálatos sikerrel terjesztik a mai francia írók trágár ürességüket. Jóformán alig volt hatása Sardou ötleteinek, de legkevésbé érdeklődés kísérte végcélját: azt a problémát, amelynek megoldására vállalkozott. A problémák nagy mestere: Dumas egész iskolát nevelt maga körül, de utódainak sohasem sikerült az, amit ő játszva ért el, hogy a megoldást természetesen uton találják meg. Nem sikerült ez a munka Sardou-nak sem, aki különben önálló tehetség, de aki ezzel a darabjával a szenny, az ocsmányság útjára tévedt. Valószínű, hogy nem ez volt a célja. A darabot Márkus Emilia asszony játéka vitte különben sikerre és mellette nem is említhetjük föl társai szürke alakításait, hacsak az összjáték fokozódó javulását nem vesszük figyelembe.

* **X asszony.** Gavault és Berr francia bohóza, melyet tegnap este adtak először a Vig-színházban, olyan, mint egy gyenge szövegű operett, amelyhez ügyes muzsikát irtak. Ime a szöveg vagyis a mese: Ardelot (Góth) amolyan jó boldog emberbarát, nevelő, mert a jöttetői csak bajt hoznak rá. Fouquet például (Hegedűs) felfedte a nyomorhó s az intrikál ellene. Szegény lányokat vendégtelt, vigasztalt s emiatt otthagyja a felesége, mert nem hisz férje önzetlen ártatlanságában. Most egy hölgy ajánlatot esik össze, hogy neger a nyílt utcán megcsókolta, Ardelot szájalomból felhozza ajánlat a lakásába, ágyba fekteti. Fouquet ekkor odatelefonozza a feleséget ama bizonyos rendőrbiztossal s kész a bonyodalom. S ez csak növekszik, mert a szép ismeretlen, aki titokban járt, egy barátjához szökött Párisba, az ijedségtől részleges emlékezeléből nem emlékszik a tulajdon nevére, nem tudja, hogy hívják, ki a férje, ki a barátja, akihez jött. Ott marad hát Ardelotnál s mire négy nap múlva elmulik a betegség: előkerül barátja s megérkezik férje is. Mind a kettő az ártatlan Ardelot utói; párbaj is lenne, de elmarad, mert az urak visszakapják a pofákat. Ardelot most már adja a bűnöst s ekkor a felesége is, az ismeretlen asszony férje is elhiszi ártatlanságát. Mert ez az immorális egyensúly teóriája: aki ártatlan, annak senki se hisz, légy bűnös, vagy mutasd, hogy az vagy s mindenki ártatlannak fog tartani.

Ez a mese nagyon csinált, gyártott, a szegek lógnak benne, a lécek előkandikálnak s ahol a szöveg magára marad, ott a darab vontatott, üres. De jön a muzsika: a legfortélyosabb ötletek, bolondságok, pajkosságok s mikor ez a muzsika szól, kacag a ház. Am nevezetes esztanók, határos felvonások s egy-két lehetetlenségtől eltekintve, bohózatos dolgok sincsenek a darabban, ötletei inkább szellemesek, meglepők, kicsiszoltak, mint falrengők.

Meg kell azonban mondanunk, hogy tisztesség és erkölcs dolgában ezek az ötletek, kifejezések tisztán vigszínházi nivón állanak. Azon a nivón, melynek legártalmasabb hibája, hogy úgy forog az erkölcsellenesség körül, mint valami természetes, elintézett és helybenhagyott valami körül. A színház ebben a tekintetben szintén az immorális egyensúlyi ballanszíroz, ám nem ártana, ha végre elvesztené ezt az egyensúlyt.

Ime állítólag ez a darab a tuiságos és neveléses humanizmus szatirája, de hát ez csak beszéd, ez a szatíra csak alkalom a csiklandósságokkal és frivolitásokkal való előhozakodásra. Szatíra csak az: hogy Csillag Teréz asszony a színpadon veőkődik, ágyba bujlik s egy negyed óráig annak rendje és módja szerint ágyban fekvé eseev nekünk. Mert nyár van s kell valami szenzáció s mi történnék a színház jó hírével, ha felelet nélkül maradna a kérdés: Nos, mi a darabnak az ízeje?

Bosszantó, hogy Csillag Teréz asszonynak ilyen módon kell szolgálnia a szenzációt. Az ő kiválóan szeretetreméltó művészete különben kedvessé tudta tenni X asszony félszeg, zavaros, szeszélyes szerepét. Góth bohózat magaslata emelkedett s egyedül kapott nyílt színi tapsot. Hegedűs is pompás alakot csinált a csavargó világfiból.

A darabot Molnár Ferenc fordította, ügyesen, kissé nyers közvetlenséggel.

* **A kirakat.** (Énkes bohózat 3 felvonásban. Francia eszme után írta: A. M. Először adták a Magyar Színházban 1902. május 23-án.) A Magyar Színház: — Fedák Sári színház. Vagyis ha

ő nem játszik, üres a kassza, nélküle nincs siker, nincs taps, nincs virág és nincs boldog szerző. Sőt megnevezni sem meri magát a szerző, ha nem játszik a darabjában Fedák Sári. Hanem odabígygyeszt a színpadra egy hamis monogrammot. Ez a gyümölcse a tulhajtott primadonnakultusznak. A tegnapi este külsőségeiben igen hát igen sovány színházi est volt, pedig a darab jobb sorsot is érdemelt volna. Eltekintve a francia eszmétől, ez a bohózat eléggé mulatságos, bár sikerültnek nem mondható egyrészt a belespékel Magyar Színház-beli síkamlóságok, triviálítások, másrészt a gyakorlatlanságra valló kidolgozás miatt. A jellemkomikum halmozásából összeállított mese szöveve meglehetősen együgyű. Az első felvonás vontatott és tuiságosan tisztességes, a második azonban tuiságosan francia. A harmadik ismét csak ártatlan jelenetességet. Két bankár szemben lakik egymással. Iszonyu elkésredett kenyérbéreg folyik közöttük. A fiatal pénzeszsák azonban kezdi lepipálni az érdekekben megöszült bankárt, mert sokat költ, minden társaságban ő az első, táncosnőknek udvarol stb. Különösen egyre költ sokat, akik kirak a tájának választott ki, hogy ez a hölgy, mint egy pazar kirakat hirdesse mindenkinek a cég gazdagságát. De az öreg bankár sem hagyják ám magukat. Kezdi szórni a pénzt. A férj zsugori, feleségének parancsára udvarolni kezd, persze csak pénzzel, a táncosnőnek. A saját cégéhez akarja megszerezni kirakatnak, de ebbe a törekvésbe szinte ott hagyja az ártatlannak hitt öreg a szívét is, amit a fiatal bankár kényszerítő eszközül arra használ fel, hogy az öreg kedves, szép leányának a kezét elverhesse. S ezzel szent a béke. Az előadás meglehetősen gyenge volt s ennek részben a rossz szereposztás is oka volt. Nem értjük, miért mellőzik ilyen daraboknál Palásthy-t, aki két szerepnek is szinte tudott volna adni e darabban, nem mint vidéki kollégái. Az öreg bankár Boross volt, akit dicséret illet meg ügyes alakításáért. Tomcsányi Russi többször volt kedves, mint félszeg kirakat. Szilágyi jó figura volt s Abolovszky Margit is bevált nagyobb szerepében.

A szerző nem jelentkezett. Ügylátszik fel a nagy felelősségtől. —pp—r.

* **Klasszikus műveltség szövetsége.** Az Otthon írók és hírlapírók körében tegnap délután Türr István tábornok előklésével értekezlet volt, amely elhatározta, hogy Budapesten megalakítja a hellén-latin nemzetközi egyesület magyar szakosztályát. Az elnök előadta, hogy az egyesület De Gubernatis kezdése folytán alakult oly célból, hogy a hellén-latin civilizációhoz tartozó népek közt sürőbb szellemi érintkezés útján új baráti köteléket létesítsen. Az alapítóhoz Lajos Szabóváros főherceg meleg üdvözlő levelet intézett. Az értekezlet Keszler József, Adkosi Jenő és Hegedűs István egyetemi tanár pártoló hozzászólása után kimondotta, hogy végrehajtó bizottságot küld ki Bartal Antal, Hegedűs István, Óváry Lipót, Keszler József és Radó Antal személyében, amely érintkezésbe lép a római központtal és össze megalakítja a Nemzetközi Hellén-Latin-Egyesület magyar osztályát.

* **Dalosságok Wlassios miniszternél.** Az Országos Dalosságok küldöttsége Lung György elnök vezetésével tegnap adta át a kultuszminiszternak az egyesület harminc éves működésének díszkiadása történetét. A küldöttség tagjai voltak: Erney József, Falk Zsigmond, Kovács N. Lajos és Gondócs István. A miniszter felhívta a küldöttek figyelmét, hogy a nemzeti zeneművészet fejlesztésével főleg a nemzetiségi vidékeken folytathatják legkiválóbban eddigi hazafias és kulturális működésüket.

* **Báró Eötvös József összes munkáinak végleges, teljes kiadásából** most jelent meg a II. sorozat (6–10. kötet). Az egész kiadás 20 kötetből fog állani s így a vállalatnak eddig fele van készen. E kiadás teljes jövedelme báró Eötvös Loránd adományából az Országos Eötvös-olapnak jut, a Tanítók Házának fenntartására melyben szegénysorsu tanulók nyernek olcsó, részben ingyenes ellátást főiskolai tanulmányaik ideje alatt. Az I. sorozatban az ismertebb regények voltak együtt, a Karthausi, Falu jegyzője és a Dózsa regénye. A mostaniban a Nővérek, az elbeszélések gazdag gyűjteménye, Eötvös irodalmi és politikai beszédei láttak napvilágot. Az elbeszélések kötete új anyaggal bővült, két értékes, eddig kiadatlan elbeszélést találunk benne Eötvösnek, a „Pusztalak” és a „Magyar élet” címűeket és egy regénytöröredéket „A XIX. század bárói” címmel, melyet főművének szánt. A jegyzetek pontosan felvilágosítanak a munkának keletkezéséről s kifejlődéséről is s érdekes bepillantást nyitnak Eötvös írói műhelyébe. A gyűjtemény utolsó kötetében ott lesz Eötvös életrajza is. Az egész gyűjtemény könyvkereskedési uton is megrendelhető, vagy előfizetés útján, 80 koronával, kötve 104 koronával.

* **Prielle Kornélia ünneplése.** Junius 1-én hetvenhat éves lesz Prielle Kornélia, a magyar színművészet e büszkesége. Születése napját kedves ünnepléssel fogja megülni a közönség. Az ováció részleteit a napokban állapítják meg. Prielle Kornélia 15 éves kora óta van a színpályán s 17 éve tagja a Nemzeti Színház gárdájának.

III. Buffet-kocsik.

Vonal	Vonal	Indul			Érkezik			Vonal	Vonal	Indul			Érkezik				
		honnan	óra	per	sz. vo-	hová	óra			per	honnan	óra	per	sz. vo-	hová	óra	per
1	Budapest k. p.-u.- Bécs L/tn. Brnckon át	Budapest k. p.-u.-ról	reggel 8	50	2	Bécsbe	délután 1	50	4	Budapest k. p.-u.- Zágráb	Budapest k. p.-u.-ról	délután 3	00	1004	Zágrábra	éjjel 10	23
		Bécsből	délután 2	10	8	Budapest k. p.-u.-ra	este 7	15			Zágrábról	éjjel 12	19	1003	Budapest k. p.-u.-ra	reggel 8	30
2	Budapest ny. p.-u.- Bécs Marcheggen át	Budapest nyugati p.-u.-ról	reggel 8	00	104	Bécsbe	délután 12	05	5	Budapest k. p.-u.- Arad	Budapest k. p.-u.-ról	reggel 6	50	604	Aradra	délután 11	51
		Bécsből	délután 2	00	107	Budapest nyugati p.-u.-ra	este 9	05			Aradról	délután 4	21	603	Budapest k. p.-u.-ra	este 9	35
3	Budapest k. p.-u.- Fiume	Budapest nyugati p.-u.-ról	reggel 8	00	1002	Fiuméba	este 8	00	6	Budapest k. p.-u.- Csap	Budapest k. p.-u.-ról	délután 2	35	404	Csapro	éjjel 6	41
		Fiuméből	reggel 8	10	1001	Budapest k. p.-u.-ra	este 9	05			Csapról	reggel 5	53	401	Budapest k. p.-u.-ra	délután 1	30

Jegyzet: Az étkező- és buffet-kocsik étkező-termeit I. vagy II. oszt. menetjeggyel bíró utasok vehetik igénybe, külön illeték fizetése nélkül.
A buffet-kocsikban levő ülőhelyekkel bíró külön szakaszok azonban csak I. osztályra érvényes menetjegyekkel, illetve menetigazolványokkal bíró utasok által használhatók.

A Székelyföld első kávékiviteli üzlete

Székely-Keresztur.

Ajánlom kiváló finom minőségű kávéimat az alanti árjegyzés szerint 5 kúpos postacsomag vételnél bármely postahelyre bérmentve szállítva; v. m.:

- 1 klg. kiváló finom Cuba-kávé 1.30, 1.50, 1.30 és 1.20 frt
- 1 : : Gyöngy-kávé 1.30 és 1.45
- 1 : : Jávaliberia, rendkívülzamatos 1.50

Kivánatra több fajtából is összeállítható 1 postacsomag.

JAKAB ISTVÁN

fűszerkereskedő, SZEKELY-UDVARHELY.

Hirdetések

felvétetnek

a

kiadóhivatalban,

BUDAPEST,

IV Vámház-körut 8. z

Sport-fénymáz.

Minden lehető színű fénymáz, mint pl. sárga, barna, bordeaux, vörös és legfinomabb fajta fekete fénymáz gyártok. Színes fénymázaim használásánál ugyanazon eljárás szükséges, mint a fekete fénymáznál, a dobozba egy esőp via öntendő, kis tiszta kefével a cipő bekenendő és egy másik tiszta kefével kifényesítendő. Ennek megtörténte után a cipők ujjának megfelelnek. Világos fénymázaim ayers bőrtől is használhatók és pedig mindig csak ugyanazt az eljárást, mint a fekete fénymáznál.

LUSTIG MIKSA

sport-fénymáz minden színben.
Gyár és raktár: Gyár-utca 43.

POLGÁR SÁNDOR

magy. kir. szabad. nyert orvosai mű- és kötészess BUDAPEST, VII., Erzsébet-körut 50. sz.

Ajánlja ócska felszerelt raktárát saját gyártmányú orvosai, sebészeti és betegségek tárgyakban.

Saját tulajdonságú magy. kir. szabad. m. sz. Polgár-féle

sérvkötő,

hasföld, görög, elleni gummit-harisnya, orthopedia-készülékek, mellék, és kezek, aszrua kötszerek, irrigator-fecskendők, mentő-szekrények, stb.

Valódi francia különlegességű aszrua férfi és női övszerek F. Bergerand és párisi gyárából. Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Ünnepek ellen védve 1892. sz. a. Fenti címre ügyelni teessék.

Első hazai zongoragyár!

HEVESI BALAZS UTOGA HARKAI M.

zongoragyáros, állami iskolák szállítója

ajánlja saját készítményű zongoráit, mely verseny- bármely külföldi zongorákkal.

Budapest, Deák-tér 6. szám. (Anker-udvar.)

Alapított 1800 ban.

Milleniumi nagy érermel, kitűnő jó és szép munkahatás, jó ízlés, versenyképességért 1893 évi Ipar-egyesületi ezüst-éremmel kitüntetve.

Elvállalok minden szakmába vágó javítást hangolást és levágást.

Malhőlyag és gummi, elismert legjobb francia gyártmány, eredeti párisi csomagolásban, tucatonszám: 2, 4, 6, 8, 10, 12, 18 korona. Capot ameriksna (rövid): 6, 8, 10 korona. Párisi hőlyag év-szivacsosokkák: 4, 5, 8, 10, 12 korona. Női övszerek (Poly Form), Pessarrium ocsluvm, Menzinga tanár szerint 5 korona, bevezető hezza: 3 korona. Diana-év (havi kötszer) darshonként 11 korona. Dusan felszerelt raktár: Irrigátorok, biéek, mindennemű suspensoriumok, stb. Ujdonság! Női rofrenchisseur! Elismert négygyászok által mint legbiztosabb övszer ajánlva. Ára 15 kor. Kimerítő árjegyzékeket zárt borítékban, titoktartás mellett, díjazlanul küld szét:

KELETI J. orvos-sebészeti mű- és kötészess gyár. Alapítva 1878.

BUDAPEST, IV. ker. Koronaherceg-utca 17. 20 korona utáni vásárlásnál 20% Árkedvezmény.

KÁLMÁN ADOLF üzleteiben

(Erzsébet-körut 36. és Kerepesi-ut 45. szám) most a következő alant felsorolt és még eddig nem tapasztalt árban lehet bevásárolni:

Uri divat.	Női divat.
Finom gallérok 3 drb vételnél drbjá	1 erős jó vászoning
1 pár fehér kézelő 19, szines zefir	1 rumburgi vászoning kézi himzéssel most csak
selyemszaten turistaing	szivalakban szegélyezve
remek jó sima siffening	kézzel himzett betéttel
redősing	
RR minőség sima	
redős	
selyemzefir mellü	
francia levantin	
elegáns finom selyem 3 frt helyett	
egy jó köperalsónadrág	
francia szabásu himzett	
remek selyem nyakkendő	
nehéz selyemből	
1 pár felselyem férfiharisnya	
3 " finom czérna férfiharisnya	
6 " izzadság elleni	
	erős vászon-ing himzett betéttel
	fehér alsó-szoknya széles himzéssel
	1.65, legjobb és szép széles himzéssel
	batisztsiffon háló-réklük
	diszesebb kiállítás 1.75 és
	a legkényesebb izlést is kielégítő remek szép és gazdag himzéssel
	elegáns csikos angol czérnazefir ingbluzok remek szabás
	karton-bluz
	elegáns kosmososi kartonból pongyolák most csak
	selyem-glott alsó-szoknya
	divat csikos vászon alsó-szoknya
	divatos dupla övek
	finom francia batisztszefkendő most csak 6 db szegett vászon-zsebkendő most csak 6 db 65, 75 és
	tiszta vászo-zsebkendő 1 tucat ezelőtt 12 frtba került, most
	1 pár felselyem női harisnya
	1 " pamut-fő 45
	tiszta czérna flór-harisnya párja
	magas aszur-harisnya divatos csikokkal, most
	fűzők már 75 krtól kezdve minden árban kapható 3 frtíg elegáns selyem-zsebkendők most
	1 czérnadamaszt kávés-teríték 6 szalvétával
	1 lendamaszt
	1 selyemdamaszt aszur szélel
	1 vég jó szintartó czérna-kanavász
	1 " jobb
	1 " kitűnő vászon 23 mtr.
	1 " rumburgi vászon
	1 " irlandi vászon női ingekre
	1 " rumburgi minden czérna
	1 " 50 rőfös erlach vászon
	1 drb finom vászontörülköző
	3 " lendamaszt-törülköző rojtos
	1 pamut flotir-törülköző
	azonkívül gyermek-harisnyák, ruhácskák, csecsemő-kelengyék és sok itt fel nem sorolható czikke polom áron kaphatók

Kálmán Adolfnál

Erzsébet-körut, 36. és Kerepesi-ut 45. sz. alatt

Butor
 készpénzért vagy részlet-
 fizetésre legolcsóbban
Fuchs Bódognál kapható
 BUDAPEST, VIII., József-körút 26
 Képes árjegyzék ingyen és bérmentve

Íróasztalok, ○○○○○○
 ○○○○ Könyvszekrények

mindenféle kivitelben és formában
 legolcsóbb áron kaphatók

Dudik Jánosnál
 BUDAPEST.

VII. kerület, Rózsa-utca 34. sz. alatt
 Árjegyzék 60 fillér beküldése ellenében küldeték.

Sanid labdacso
 hefeeszkendezés nélkül!
 A legmakacsabb heveny és idült folyásoknál leg-
 biztosabb gyógyszer

férfiaknál és nőknél
 egyaránt biztos szer. — Egy üveg 100 lab-
 dacso tartalommal és használati utasítás-
 sal 6 korona. — Vidékre 6 korona beküldés
 mellett bérmentve vagy utánvétellel.

Kapható a
„Magyar király” gyógyszerlárbán
 Budapesten, Marokkói-utca 2.

Rendkívül olcsó
Szt.-Lőrinczi
PORCELLÁN fest. GYÁR
 Városi raktár:
Teréz-körút 32. szám.

Finom festés. 6 szem. 26 drb.	Elegáns, finom festés.
Étező készlet, finom — — frt 6.50	Tea-készlet, elegáns, 6 szem. frt 3.75
szegély — — — — — 8.50	ugyanaz 12 szem. „ 7.—
rococo díszes festés, dus arany.: 10.50	rococo díszes fest., dus aranyo- zással 6 személyre — — — 4.75
12 személyre.	ugyanaz 12 személyre — — — 8.—
Étező készlet, fin. fest. arany: frt 20.—	Kávé-készlet, finom, 6 szem. 3.75
dus aranyozással — — — 28.—	csavart díszes fin. 4.75
Modern. Ujdonság! Elegáns.	MoCCA-készlet platauval — — — 6.50
Étező barok ibolyavirág dus	Csiszolt fin. üvegkészlet 6 sze- csillagvésétt — — — — — 12.50
arany. 6 személyre — — — 14.—	Függő-lámpák, majolika 5 fruól feljebb.
ugyanaz 12 személyre — — — 30.—	35 cm. ernyő átmérő — — — 9.—
remek étkező minden minta	40 cm. „ — — — 15.—
nélkül, finom porcellán, szép	
fazon, dus arany. 6. személyre „ 16.—	
ugyanaz 12. személyre — — — 35.—	

Vidéki megrendelésnél kérjük a minta színezetét és virágját megnevezni.

Alkalmi ajándék Bérnálásra Alkalmi ajándék
 Az „ATHENAEUM” részvénytársulat kiadásában megjelent imakönyvek:

<p>Legkedveltebb magyar imakönyv HOCK JÁNOS IMAKÖNYVE. Kiállítása pazar szép! Nyelvezete remek!</p> <p>Kis alaku kiadás 115 mm. magas, 80 mm. széles, fekete keretrajzokkal. Finom chagrinbörkötés 8 kor. Finom párnázott chagrinbör- kötés csattal 10 korona. Legfinomabb borjubörkötés csattal 14 korona. Bársony vagy peluche-kötésben 18 korona. Bagariabörkötésben, zománc- zott csattaléskerettel 18 kor. Legfinomabb borjubörkötés- ben, hordozható bőrtokban 24 korona.</p> <p>Kis alaku díszkiadás 115 mm. magas, 80 mm. széles, színyomatu keretraj- zokkal.</p>	<p>Finom simabörkötés 15 kor. Finom mozaikbörkötés 28 kor. Legfinomabb bőrkötésben, csattal 20 korona. Bagariabörkötés, zománczott csattal és keresztel 24 kor. Legfinomabb borjubörkötés- ben, hordozható bőrtokban 28 korona.</p> <p>Egyszerű kiadás 110 mm. magas, 75 mm. széles, keret- rajzok nélkül. Egyszerű csinos vászonkötés, vörös metszéssel 2 korona. Chagrinbörkötés, pánt-nyo- mással 5 korona.</p>	<p>Finom chagrinbörkötés arany- metszéssel 6 korona. Párnázott chagrinbörkötés csattal 7 korona. Legfinomabb borjubörkötés- ben csattal 12 korona. Legfinomabb bagariabörkötés- ben csattal 15 korona. Hosszúkás (modern) alaku ki- adás, vékony piros kerettel. Finom borjubör vagy ecressé- börkötésben 14 korona. Ugyanaz selyemelőzőkkel 16 korona. Ugyanaz csattal vagy díszíté- sekkel 20 korona.</p>
---	--	--

Hit, remény és szeretet.
IMAKÖNYV
 Mivelt keresztény katolikusok számára. Irta: Sujánszky Antal.
 c. püspök, pápai prelátus s az esztergomi főkáptalan nagyprépostja.

Csinos vászonkötésben — — — — —	2 korona 40 fillér.
Szaflánbörkötésben vörösmetszéssel — — — — —	4 „ — „
Szaflánbörkötés aranymetszéssel — — — — —	6 „ — „
Finom chagrin-börkötés aranymetszéssel — — — — —	6 „ — „
Valódi borjubörkötés aranymetszéssel — — — — —	7 „ — „
Valódi borjubörkötés aranymetszéssel és csattal — — — — —	8 „ — „
Valódi borjubörkötés bélelt puha táblával küön- böző díszítéssel — — — — —	12 — 20 koronáig.

Megrendelhető az ATHENAEUM-nál Budapest, Kerepesi-ut 54. és minden hazai könyvkereskedésben.

Hock János
Vigasztalások
Könyve.
 Elmékedések és hangulatok.
 Hock János, e kiváló szónok és író, a *Vigasztalások*
Könyvvel a szenvedőkhöz fordul, s nem felekezeti, hanem tisztán
 emberi álláspontból a *modern élet* minden viszonyával számolva,
 olvasójának a lelki keserűség és szenvedés ellen nyújt fegyvert
 és erőt.
 Remek kiállításban. Ára pompás, gazdagon aranyozott
 saffianbörkötésben 10 korona, borjubörkötésben 15 korona.

Imakönyv a katolikus hívők számára
 ORCZY TEKLA báróné rajzaival.
 Irta: **LÉVAY MIHÁLY.**

Orczy báróné imakönyve a legdiszesebben kiállított, magyar katolikus ima-
 könyv, melynek lapjait a nemes báróné pazar kézzel hintette tele a legszebb
 és művészileg nagyon számottevő rajzokkal. Oly finoman és szépen vannak
 megrajzolva minden egyes imádsághoz az iniciálék, a keretrajzokban annyi
 a leleményesség és változatosság, a színezés oly úde, friss, mint valami drága
 elefántcsontra festett miniatúr festmények. Mindentűt harmonikus egységbe
 olvad a szöveggel, s a szimbolikus képekkel mintegy bele van lehelve az
 egyes imák és szertartások lelke.

A legfinomabb bőrbe kötött imakönyv ára 30 korona. Hordoz-
 ható borjubörtokban 40 korona.